

Muuttuva metsälaki ja sen vaikutukset

Jyri Hakulinen

Opinnäytetyö
Marraskuu 2013
Metsätalouden
koulutusohjelma

TIIVISTELMÄ

Tampereen ammattikorkeakoulu
Metsätalouden koulutusohjelma

HAKULINEN, JYRI:

Muuttuva metsälaki ja sen vaikutukset

Työn ohjaaja: Ari Vanamo

Opinnäytetyö 51 sivua, joista liitteitä 1 sivua
Marraskuu 2013

Opinnäytetyön aiheena oli metsälain muutosprosessi, keskeiset muutokset ja niiden vaikutukset. Aiheen valintaan vaikutti opinnäytetyöntekijän mielenkiinto ja tarve tulevana metsäammattilaisena hallita lakimuutoksen yksityiskohdat ja ymmärtää sen vaikutuksia laajemmin. Työn tavoitteena oli tarkastella muuttuvan lain lisäksi syitä sen taustalla, lain moninaisia vaikutuksia ja kuinka metsäalan eri tahot siihen suhtautuvat.

Työssä kuvataan lakimuutoksen etenemistä aina metsänkäsittelymenetelmien monipuolistamista tutkineesta työryhmästä valmiiseen metsälakiin sekä käsitellään uuden metsälain keskeiset muutokset. Metsälakiin tehtävät suuret muutokset vaikuttavat monen suomalaisen omaisuudenhoidon, metsäammattilaisten arkeen, metsäluontoon sekä metsäalan rakenteisiin. Lakimuutoksen vaikutukset ovat moninaiset, eikä eri tahojen eriävien intressien yhteensovittaminen aina ole helppoa. Työn keskiössä ovat lakimuutoksen moninaiset vaikutukset mm. metsäluontoon sekä talouteen. Työhön sisältyy myös eri metsäalan tahoja edustavien henkilöiden haastattelu siitä, miten he näkevät metsälakiuudistuksen. Työssä taustoitetaan myös metsälain historiaa, metsän kasvatusta sekä metsätalouden vaikutuksia metsäluontoon.

Metsälakia on katsottu tarpeelliseksi uudistaa, jotta se soveltuisi paremmin muuttuneeseen metsäalan toimintaympäristöön sekä vastaisi monipuolistuneisiin metsänomistajien tavoitteisiin. Tällä kertaa metsälakia uudistettaessa uhkakuvana ei nähdä metsävarojen liiallista vähenemistä. Lakimuutos tuokin metsänomistajille lisää valinnanvapautta mm. metsien käsittelyyn. Kuitenkin lain alkuperäinen tarkoitus, eli metsien taloudellisen, ekologisen ja sosiaalisesti kestävä hoidon ja käytön edistäminen siten, että metsät antavat kestävästi hyvän tuoton samalla, kun niiden biologinen monimuotoisuus säilytetään, pysyy entisellään. Lakimuutokseen ja sen vaikutuksiin suhtaudutaan eri tavoin tahosta riippuen.

Avainsanat: metsälain muutos, muutoksen vaikutukset, haastattelu

ABSTRACT

Tampereen ammattikorkeakoulu
Tampere University of Applied Sciences
Degree programme in Forest engineering

HAKULINEN, JYRI:
Changes and effects of the Forest Act

Bachelor's thesis 51 pages, appendices 1 pages
August 2011

This thesis studies the changing process, main changes and effects of the Forest Act. The topic is motivated by a desire to understand the effects as future player in the field.

The thesis covers the progress of Forest Act from a committee which researched the diversifying of forest management to the final Forest Act and the Act's essential changes. The major changes of the Forest Act affects the administration of property, foresters everyday work, forest nature and the structures of forestry. The effects of the Act changes are multifold and putting together different interests of the various actors is not always easy. The main part in this thesis are the multifold effects of Act changes including influences to nature and economy. The thesis also includes an interview study about how different stakeholders find the new Forest Act. The thesis also contains background information about Forest Act history, forest management and the effects of forestry to nature.

It has been considered to be important to restructure the Forest Act, so it would better meet the changed operational environment of forestry and diversified ambitions of the forest owners. This time impoverishment of the forest resources was not seen as a threat. The changes in the Act give more freedom to forest owners as to how to manage their forests, but the purpose of the Act to promote economically, ecologically and social sustainable management and utilisation of forests in order the forests to produce a good output in a sustainable way while their biological diversity is being maintained. Depending on the stakeholder, the change of the Forest Act and its effects are seen differently.

Key words: Restructure of the Forest Act, effects of the Act change, interview study

SISÄLLYS

1 JOHDANTO	8
1.1. Metsälainsäädännön historia	8
2 MONIPUOLINEN METSÄ	11
2.1. Taustaa metsänkasvatukseen	11
2.2. Metsänomistajien näkemyksiä.....	12
2.3. Metsätalouden vaikutus metsäluontoon	13
3 METSÄLAKIMUUTOKSEN PROSESSI	15
3.1. Lakimuutoksen valmistelu	15
3.2. Metsänkäsittelymenetelmien monipuolistaminen -jatkotyöryhmä.....	17
3.3. Metsälain muutosehdotuksen vaikutusten arviointi -työryhmä.....	19
4 KESKEISET MUUTOKSET METSÄLAKIIN.....	20
4.1. Yleiset säännökset (pykälät 2 – 4).....	20
4.1.1 Soveltamisala	20
4.1.2 Määritelmät	20
4.1.3 Maankäyttömuodon muuttaminen	21
4.1.4 Metsäsuunnitelma	21
4.2. Puunkorjuu ja metsän uudistaminen (pykälät 5 - 9).....	21
4.2.1 Kasvatushakkuut ja siihen liittyvä uudistamisvelvoite	21
4.2.2 Uudistushakkuu ja siihen liittyvä uudistamisvelvoite	23
4.2.3 Metsänhakkaajan ja suunnittelijan vastuu sekä maanomistajan ja alueyksikön ilmoitusvelvollisuus	24
4.2.4 Uudistamisvelvoitteen täyttäminen.....	25
4.2.5 Metsän uudistamisessa käytettävät puulajit	26
4.2.6 Vastuu uudistamisvelvoitteesta	26
4.3. Metsäluonnon monimuotoisuuden turvaaminen (pykälät 10 – 13).....	27
4.3.1 Monimuotoisuuden säilyttäminen ja erityisen tärkeät elinympäristöt	27
4.3.2 Elinympäristöjen käsittelyn yleiset periaatteet ja kielletyt toimenpiteet	27
4.3.3 Elinympäristökohtainen käsittely	28
4.3.4 Poikkeuslupa	28
4.4. Valvonta ja seuraamukset (pykälät 14 – 22).....	28
4.4.1 Metsänkayttöilmoitus.....	28
5 MUUT LAKIMUUTOKSET	30
5.1. Metsätuholaki	30

5.2. Metsänhoitoyhdistyslaki.....	31
6 METSÄLAIN MUUTOSEHDOTUKSEN VAIKUTUSTEN ARVIOINTI	32
6.1. Ympäristövaikutukset.....	32
6.1.1 Metsäluonnon monimuotoisuus	33
6.1.2 Vesistöt	37
6.1.3 Hiilitase ja ilmasto	38
6.2. Taloudelliset vaikutukset	38
6.3. Vaikutukset viranomaisten toimintaan	39
6.4. Yritysvaikutukset.....	40
7 HAASTATTELUT	41
7.1. Vastaukset ja analysointi.....	42
7.1.1 Metsälain muutos yleisellä tasolla	42
7.1.2 Arvio metsälain muutoksen vaikutuksista omaan organisaatioon	42
7.1.3 Monipuolistuneet metsänkäsittelymenetelmät:.....	43
7.1.4 Luonnon monimuotoisuus	44
7.1.5 Talousvaikutukset.....	44
7.1.6 Metsälakiuudistuksen parhaat puolet ja suurimmat puutteet.....	45
7.1.7 Muuta lakiuudistuksesta	45
8 POHDINTA.....	47

ERITYISSANASTO

METE

METE-kohteilla tarkoitetaan metsälain erityisen tärkeitä elinympäristöjä. Näitä elinympäristöjä ovat lähteiden, purojen ja pysyvän vedenjuoksu-uoman muodostavien norojen sekä pienten lampien välittömät lähiympäristöt; ruoho- ja heinäkorvet, saniaiskorvet sekä lehtokorvet ja Lapin läänin eteläpuolella sijaitsevat letot; rehevät lehtolaikut; pienet kangasmetsäsaarekkeet ojittamattomilla soilla; rotkot ja kurut; jyrkänteet ja niiden välittömät alusmetsät; sekä karukkokankaita puuntuotannollisesti vähätuottoisemmat hietikot, kalliot, kivikot, louhikot, vähäpuustoiset suot ja rantaluhdat. (Metsälaki 12.12.1996/1096.)

METE-kohteet ovat myös luonnontilaisia tai luonnontilaisen kaltaisia sekä ympäristöstään selvästi erottuvia, ja niitä koskevat hoito- ja käyttötoimenpiteet tulee tehdä elinympäristöjen ominaispiirteet säilyttävällä tavalla. Mikäli kohteiden ominaispiirteiden säilyttämisestä koituu maanomistajalle vähäistä suurempaa taloudellista haittaa tai menetystä, voidaan se korvata ympäristötuella. METE-kohteiden määrittelyyn, käsittelyyn ja listaukseen esitetään monia muutoksia metsälakia uudistettaessa. (Metsälaki 12.12.1996/1096.)

Kasvatushakkuut

Kasvatushakkuiksi luetaan harvennushakkuut, väljennyshakkuut ja ylispuiden poisto. Harvennushakkuita tehdään metsänhoidollisin sekä taloudellisin perustein. Harvennushakkuiden tärkein tavoite on keskittää puuston kasvu laadullisesti ja kasvukyvyllisesti parhaisiin puihin mm. poistamalla aina sairaat ja vioittuneet puut. Metsän kierron aikana harvennushakkuita tehdään kasvupaikasta sekä puulajista riippuen 1-4 kertaa ennen uudistushakkuuta. Hakkuiden ajankohta ja voimakkuus johdetaan yleensä harvennushakkuista, jotka perustuvat puuston pohjapinta-alaan ja runkolukuun. Harvennushakkuista saatavilla tuloilla on suuri taloudellinen merkitys, metsän kiertoajan hakkuukertymästä 30–40 % ja hakkuutuloista n. 30 % tulee harvennushakkuista. (Hynynen 2008, 179; Salakari 2008.)

Väljennyshakkuita tehdään lähes uudistuskypsässä metsässä. Väljennyshakkuiden tavoitteena on puuston järeytyminen, tulevien siemen- ja suojuspuiden totuttaminen tuuleen ja taimettumisen edistäminen. Ylispuiden poistolla tarkoitetaan hakkuuta, jossa metsikön taimettumisen jälkeen poistetaan siemen- ja suojuspuut. (Salakari ym. 2008.)

Uudistushakkuut

Uudistushakkuilla pyritään uuden puusukupolven muodostamiseen. Nykyisessä metsälaissa on määritelty uudistuskypsyys järeyden tai iän mukaan, jonka täytyttyä voidaan suorittaa uudistushakkuu. Uudistushakkuiksi luetaan avohakkuut, siemen- ja suojuspuuhakkuut sekä kaistalehakkuut. (Salakari ym. 2008.)

Avohakkuu on uudistushakkuista voimakkain. Hakkuualalta poistetaan kaikki puut lukuun ottamatta monimuotoisuuden kannalta tärkeitä säästöpuita. Avohakkuu tähtää yleensä uuden puusukupolven luomiseen viljellen. Siemen- ja suojuspuuhakkuut tähtäävät luontaiseen uudistamiseen. Hakkuualalle jätetään vain siemen- tai suojuspuut, joiden tarkoitus on siementää uudistusala ja suojuspuuhakkuissa myös tarjota paremmat puolivarjoiset olosuhteet kuusen taimille. Siemenpuuhakkuu sopii parhaiten männylle ja koivulle, kun taas suojuspuuhakkuu kuuselle. Siemenpuuhakkuissa mäntyjä jätetään 50–150 kpl hehtaarille, koivuja 10–20 hehtaarille ja suojuspuuhakkuissa kuusia 100–300 hehtaarille. Kaistalehakkuissa uudistamisessa luotetaan reunametsien siementämiskykyyn. (Salakari 2008; Valkonen 2008, 155–156.)

1 JOHDANTO

1.1. Metsälainsäädännön historia

Metsiemme käyttöä on säädelty eri tavoin läpi historian jo 1600-luvulta lähtien. Vuosina 1647 ja 1664 annetut metsäsäännöt rajoittivat kaskeamista sekä hedelmä- ja mastopuiden hakkuita Ruotsin valtakunnassa. Säännösten taustalla oli pelko metsien häviämisestä, ja mm. vuoristoteollisuuden puunsaanti haluttiin turvata. Vuonna 1734 metsän käyttörajoitukset kirjattiin ensimmäistä kertaa lakiin. Laissa verotalonpojille myönnettiin oikeus myydä yksityisistä metsistään puuta sekä käyttää sitä kotitarpeeksi. Käytön tuli kuitenkin olla säästäväistä, jottei metsää hävitetty tai tilaa turmeltu. Väärinkäytöksistä seurasi pakollinen uusien puiden istutus. (Kiviniemi 2004, 29.)

1700-luvun loppupuolella yksityisiä metsänomistajia koskevat metsän käytön rajoitteet poistuivat. Verotalonpojat saivat täyden omistusoikeuden metsiinsä vuoden 1789 asetuksessa, ja myöhemmissä asetuksissa vuosina 1793 ja 1805 säädettiin maanomistajille vapaa metsänkäyttöoikeus. Ehtona rajoitusten poistamiselle oli, ettei tilan kannattavuutta ja veronmaksukykyä vaarannettu. Samaan aikaan myös kaskenpoltto tuli vapaaksi, mutta valvonnan vähyyden takia vaikutukset käytäntöön jäivät pieniksi. Metsänkäytön säädöksiin ei tullut merkittäviä muutoksia kun maamme siirtyi Venäjän alaisuuteen vuonna 1809. Vuonna 1851 annettu uusi metsäasetus ei muuttanut merkittävästi aiemman asetuksen sisältöä, mutta sahateollisuuden valvontaa tehostettiin. (Kiviniemi 2004, 30.)

Teollistuneen Englannin omat metsät alkoivat vähentyä 1800-luvun loppupuolella eikä edes Ruotsin ja Norjan vienti pystynyt kattamaan kysyntää. Tämä johti Suomen sahateollisuuden vientimahdollisuuksien paranemiseen. Samaan aikaan myös kuljetuskustannukset laskivat. Jotta lisääntyneeseen kysyntään voitiin vastata, vapautettiin sahateollisuus rajoituksista vuonna 1861. Sahateollisuuden kasvun myötä heräsi taas pelko metsävarojen häviämisestä, ja pitkien valmistelujen jälkeen Suomessa säädettiin uusi metsälaki vuonna 1886. Osia tuolloin säädetyistä laista on edelleenkin voimassa. Lain mukaan metsämaata ei saanut autioksi ja vähintään viittä hehtaaria

koskevista hakkuista tuli alalle jättää siemenpuita ja muutoinkin varmistua metsän uudistumisesta. Lakia rikkoville määrättiin käyttökielto metsiinsä tuomioistuimen toimesta. Lakien valvonta oli tuolloin vaikeaa heikkojen kulkuyhteyksien johdosta ja metsänkäytön rajoituksia noudatettiin huonosti. (Kiviniemi 2004, 3.)

Sahateollisuuden kasvun lisäksi myös kemiallinen metsäteollisuus laajeni 1800-luvun lopulla. Pienen puutavaran kysyntä kasvoi ja nuoria kasvatusmetsiä hakattiin yhä enenevässä määrin. Vuonna 1886 säädetyistä metsälaista ei ollut ehkäisemään metsien hävittämistä. Tämän johdosta vuonna 1917 säädettiin laintasoinen asetus toimenpiteistä metsän hävittämisen ehkäisemiseksi. Asetuksessa metsänhävittämiseksi katsottiin hakkuu tai hakkuun jälkeinen maan sellaiseen tilaan jättäminen, että metsän luontainen uudistuminen vaarantuu. Nuoren kasvuisen havumetsän hakkaaminen katsottiin myös metsän hävittämiseksi, jos hakkuutapa oli ristiriidassa metsän järkipäraseen harventamisen kanssa. Metsän hävittämisestä seurasi metsän rauhoittaminen tuomioistuimen päätöksellä. Asetuksen noudattamista valvomaan asetettiin läänimetsälautakunnat. (Kiviniemi 2004, 31.)

Vuonna 1928 annettiin vuoden 1917 asetuksen kumonnut uusi yksityismetsälaki, jota edelsivät vaikeat maatalous- ja metsäpoliittiset kiistat. Lakia valvoi nimensä muuttanut entinen läänimetsälautakunta nyt nimellä metsähoitolautakunta. Metsähoitolautakuntia valvomaan asetettiin puolestaan Suomen Metsähoitoyhdistys Tapio ja Centralskogssällskapet Föreningen för Skogskultur, jotka vuonna 1996 yhdistettiin Metsätalouden kehittämiskeskus Tapioksi. Itse lakiuudistus ei paljoa muuttanut metsän hävittämisen määritelmää, lisäksi myös nuoret lehtimetsät suojattiin hävitykseltä. Seuraavan kerran yksityismetsälakia uudistettiin vuonna 1967, jolloin yksityismetsälaista erotettiin toimitelimiä koskevat säännökset omaksi laikseen. Itse yksityismetsälain asiasisältöä ei paljoakaan muutettu. (Kiviniemi 2004, 31 – 32.)

Vuonna 1996 metsätalouden valvonta- ja ohjaustehtävät keskitettiin maa- ja metsätalousministeriöön. Seuraavana vuonna 1997 voimaan tuli uusi metsälaki, joka kumosi vanhan yksityismetsälain. Uuden metsälain tavoite oli metsien taloudellisesti, sosiaalisesti ja ekologisesti kestävän hoidon ja käytön edistäminen. Laissa säädellään metsien hoitoa sekä käyttöä, ja sitä sovelletaan niin yksityisten, yhteisöjen kuin valtionkin metsissä. Metsälain taustalla vaikuttivat 1990-luvulla metsien kestävän

hoidon ja käytön periaatteet, jotka sovittiin YK:n ympäristö- ja kehityskonferenssissa Rio de Janeirossa vuonna 1992 ja Euroopan metsäministerikonferenssissa Helsingissä vuonna 1993. (Kiviniemi 2004, 32, 215.)

2 MONIPUOLINEN METSÄ

2.1. Taustaa metsänkasvatukseen

Metsiemme puuston laatu ja määrä jatkoivat laskuaan 1900-luvun alkupuolella. Metsien tilaan vaikuttivat pitkään harjoitettu kaskitalous ja tervanpoltto sekä metsien hakkuissa valtamenetelmänä käytetty määrämittahakkuu. Määrämittahakkuissa metsästä poistettiin kaikki kaupalliseen tarkoitukseen kelpaavat puut, mikä johti usein puuntuotannollisesti vajaatuottoiseen metsään. Metsävarojen hupeneminen määrämittahakkuiden johdosta yritettiin estää vuonna 1928 yksityismetsälaila. Muutos oli hidas ja vasta vuonna 1948 kuuden johtavan metsänhoidon opettajan laatima ”harsintajulkilausuma” sai muutoksia aikaan käytännössä. Harsintajulkilausuman teemana oli metsänhoidollisten näkökulmien painottaminen mm. tasaisempaa metsikön rakennetta edustavia uudistushakkuumenetelmiä suosien ja määrämittahakkuiden sekä muiden harsintaluonteisten hakkuiden tuomitseminen (Kumela & Hänninen 2001, 9 – 10.)

Vaikka harsintajulkilausuman tekijät korostivat uudistamismenetelmänä luontaista uudistusta, yleistyivät avohakkuu ja metsänviljely. Yleisesti alettiin soveltaa jaksottaista metsätaloutta eli metsikkötaloutta, jossa pyrittiin puuntuotannon lisäämiseen. 1960-luvulta alkaen kasvatusmenetelmänä alettiin suosia miltei yksinomaan tasaikäisen yhden puulajin metsänkasvatusta alaharvennuksineen. Metsikkötaloudessa suositaan harvennustapana alaharvennusta, jolloin hakkuualalta poistetaan yleensä huonokuntoiset tai pienemmät puut ja kasvu pyritään kohdentamaan hyvälaatuisiin puihin. Harvennuksia tehdään metsän kiertoajassa yleensä yhdestä kahteen kertaa ennen päätehakkuuta. (Kumela & Hänninen 2001, 10 – 11.)

Yksi oikea tapa kasvattaa metsää kohtasi arvostelua aina 1960-luvulta lähtien. Metsänhoidon voimaperäistymisen avohakkuin ja maksimaalisen taloudellisen hyödyn tavoittelun ei koettu ottavan huomioon metsänomistajien eri tavoitteita esim. tunnearvoja tai esteettisiä arvoja. Vastoin yleistä pyrkimystä edistää avohakkuuta sekä metsänviljelyä, osa metsänomistajista käsitteli metsiään poimintahakkuin pyrkien luontaiseen uudistumiseen. Toiminta katsottiin yleisesti metsän hävittämiseksi, mikä johti riitatilanteisiin sekä metsien hakkuukieltoihin. 1950-luvun jälkeen hiipunut eri-

ikäisrakenteisen metsän kasvattamiseen liittynyt tutkimustyö virisi jälleen Erkki Lähteen toimesta 1980-luvulla. Vaikka eri-ikäisrakenteisen metsän kasvattaminen ei ole ollut linjassa virallisen kannan kanssa, pysyi se ajankohtaisena ja pinnalla metsänomistajien tavoitteiden monipuolistumisen, luonnonmukaisuuden ja metsien monikäytön takia. (Kumela & Hänninen 2001, 11 – 12.)

Eri-ikäisrakenteisen metsän kasvatuksesta ollaan oltu pitkään puolesta sekä vastaan. Nyt kuitenkin, mm. metsänomistajien ja yhteiskunnan tavoitteiden sekä asenteiden muuttumisen myötä, eri-ikäisrakenteisen metsän kasvatus sallitaan ja se rinnastetaan tavalliseksi kasvatushakkuuksi uuden metsälain myötä.

2.2. Metsänomistajien näkemyksiä

Maa- ja metsätalousministeriö teetti metsänkäsittelymenetelmien monipuolistaminen jatkotyöryhmän työn tueksi tutkimuksen, jonka suoritti Metsäntutkimuslaitos. Tutkimuksen tavoitteena oli selvittää nykyisten ja vaihtoehtoisten metsänkäsittelymenetelmien suosiota ja mahdollisia metsänhoidon muutostarpeita.

Nykyisiin metsänhoito- ja hakkuumenetelmiin tyytyväisiä on yli puolet metsänomistajista ja tyytymättömiä joka kuudes. Erityisesti tyytymättömyyttä aiheuttavat avohakkuut, menetelmien vaihtoehdottomuus, maan muokkaus sekä liian raskaiden koneiden aiheuttamat korjuujäljet. Lakiuudistuksen myötä sallittavaan jatkuvaan kasvatukseen suhtaudutaan myönteisesti: 27 % metsänomistajista on valmis harjoittamaan eri-ikäisrakenteista metsän kasvatusta joko kaikissa tai osassa metsistään. Jatkuvaan kasvatukseen haluaa tutustua ja sitä kokeilla yli puolet metsänomistajista, vain kymmenesosa metsänomistajista ei käyttäisi ollenkaan jatkuvaa kasvatusta. Pienmetsänomistajat ja metsän virkistyskäyttöä suosivat olivat erityisen kiinnostuneita jatkuvasta kasvatuksesta. Heillä tavoitteena metsän kasvatuksessa on yleensä luontoarvojen säilyttäminen puuntuotannon sijaan. Myös metsänomistajat, jotka eivät ole tyytyväisiä nykyisiin metsänhoito- ja hakkuutapoihin, olivat erityisen kiinnostuneita jatkuvasta kasvatuksesta. (Kumela & Hänninen 2001, 26 – 28.)

Metsänomistajat kokevat tarpeellisenä, että metsälaki rajoittaa metsien käsittelyä. Uudistamisajankohtaan vaikuttavat ikä- ja järeyskriteerit nähdään tarpeellisina, mutta niihin toivotaan väljennyksiä. Aikaraja, jolloin uusi puusukupolvi pitää saada luotua, koetaan pääsääntöisesti sopivaksi. (Kumela & Hänninen 2001, 33.)

Uusi metsälaki huomiokin entistä paremmin metsänomistajien monipuoliset tavoitteet metsiensä hoidossa ja käytössä.

2.3. Metsätalouden vaikutus metsäluontoon

Suomen metsät ovat muuttuneet voimakkaasti harjoitetun metsätalouden takia. Metsämaan pinta-alaa ja puuston kasvua on onnistuttu lisäämään ojituksen ja metsänhoidon seurauksena. Teollisuudelle on pystytty tarjoamaan hyvää raaka-ainetta samalla vaurastuttaen laajaa metsänomistajien joukkoa sekä koko yhteiskuntaa. Suunnitelmallisen metsänhoidon seurauksena kuitenkin mm. vanhat metsät, lahoppuusto, iäkkäät lehtipuut sekä metsäpalot ovat vähentyneet heikentäen metsäluonnon monimuotoisuutta.

Nykyinen avohakkuihin tähtäävä metsänkasvatus on johtanut metsärakenteeseen, joka poikkeaa suuresti luonnontilaisesta metsästä. Ennen 1990-lukua, jolloin kiinnostus luonnonmetsien tutkimukseen heräsi, voitiin väittää metsiä käsiteltävän luonnonmukaisesti. Muutamassa vuosikymmenessä aiheutetun metsärakenteen muutoksen suuruutta ei ole ymmärretty, ja pohjoiset metsät ovatkin paljon monimutkaisempia systeemejä kuin on aikaisemmin luultu. Pienelläkin alalla metsää on miljoonia toisiinsa vuorovaikutussuhteissa olevia eliöitä, jotka maaperän ja muiden tekijöiden kanssa ovat osa metsän ekosysteemiä. Kun muutamaa puulajia kasvattamalla yksipuolistetaan metsää ja sen rakennetta, samalla tuhotaan monia tärkeitä ekologisia vuorovaikutussuhteita ja köyhdytetään ekosysteemiä. Tämä voi johtaa pitkällä aikavälillä myös metsän taloudellisen tuottokyvyn heikkenemiseen, kun metsäekosysteemien sopeutumis- ja palautumiskyky heikkenee. Kestävässä metsätaloudessa pitäisi pystyä huolehtimaan raaka-aineiden saannin lisäksi myös metsän ekosysteemin monimuotoisuudesta sekä sopeutumiskyvystä. Nykyinen metsien

käsittely avohakkuineen altistaa metsät häiriödynamiikalle, jota metsäekosysteemi ei ole ennen kokenut eikä siksi pysty siihen sopeutumaan. (Niemelä ym. 2011, 142.)

Monet metsätaloudelliset toimenpiteet, kuten avohakkuut, maanmuokkaus ja lannoitus muuttavat kenttä- ja pohjakerroksen kasvillisuutta. Suomen uhanalaisista lajeista 37,5 % elää ensisijaisesti metsissä, ja näistä puolet on sitoutunut lehtoihin, vaikkakin lehtojen pinta-ala kokonaismetsämaan pinta-alasta on noin 1 %. Suurin yksittäinen uhanalaistumista yhä lisäävä tekijä on lahopuun määrän väheneminen. 5000 metsälajia, eli neljännes kaikista metsälajeista, tarvitsee lahopuuta. Nykyinen metsänhoito ei tuota tarpeeksi lahopuuta, vaan päinvastoin joskus kuolleita ja heikoimpia puita pyritään harvennuksilla poistamaan. Talousmetsissämme onkin vain murto-osa lahopuuta luonnonmetsiin verrattuna, ja yhä enenevä energiapuun korjuu näyttää vain huonontavan asiaa. (Lappalainen 1999, 169; Heinonen & Soininen 2008, 109, 111.)

Myös uudistettavan metsälain yhtenä tavoitteista pysyy metsien biologisen monimuotoisuuden säilyttäminen. Käsitteenä luonnon monimuotoisuus on hyvin laaja, eikä ole yhtä yhteisesti sovittua mallia tai tapaa, jolla sitä turvattaisiin. Moninaisten tavoitteiden yhteensovittaminen ei ole helppoa, ja lakimuutoksessa taloudelliset tavoitteet turvataan jopa monimuotoisuuden kustannuksella.

Verrattuna nykyiseen metsälakiin, uusi metsälaki sallii yhä useammin erityisen tärkeissä elinympäristöissä suoritettavat hakkuut. Vaikka kyseiset kohteet ovat jo lain puitteissa osin suojeltu, helpotetaan niiden taloudellista hyödyntämistä ja pienennetään niistä metsänomistajalle mahdollisesti koituvia taloudellisia menetyksiä.

Edellä on kuvattu lahopuun tärkeys mm. uhanalaisille lajeille. Sen paremmin kuin nykyinen, ei uusi metsälakikaan turvaa lahopuun lisääntymistä talousmetsissämme. Suuri ristiriita on tavoitteissa lisätä puun energiakäyttöä sekä lisätä lahopuun määrää. Uudessa metsälaissa ei oteta lainkaan kantaa energiapuun korjuuseen, ja teeman mukaan vapautuneen metsänkäsittelyn myötä metsänomistajien tavoitteet ja arvot ovat paljon vartijana.

3 METSÄLAKIMUUTOKSEN PROSESSI

Kansallisessa metsäohjelmassa (KMO) 2015 säädetään metsäpolitiikan tärkeimmistä suuntaviivoista. Alkuperäinen Kansallinen metsäohjelma (KMO) 2015 ja sen uudistus hyväksyttiin valtioneuvoston toimesta joulukuussa 2010. Valtioneuvoston periaatepäätöksen mukaan metsälakia muutetaan kansallisen metsäohjelman linjausten perusteella. (HE 75/2013 vp luonnos, 10.)

3.1. Lakimuutoksen valmistelu

Metsälain uudistamisprosessi alkoi, kun maa- ja metsätalousministeriö asetti 23. elokuuta 2010 työryhmän (MMM047:00/2010) tutkimaan metsien käsittelymenetelmien monipuolistamista. Työryhmä selvitti ja arvioi vajaan puolen vuoden ajan kuinka metsänkäsittelymenetelmiä tulisi monipuolistaa siten, että ne vastaisivat metsänomistajien tavoitteisiin ja täyttäisivät linjaukset metsien kestävästä hoidosta ja käytöstä. Maa- ja metsätalousministeriö vastaanotti työryhmän ehdotuksen metsälain uudistamiseksi 19. tammikuuta 2011. Ehdotus sisälsi metsien käsittelyn monipuolistamisen tärkeimmät linjavedot, tavoitteet ja toimenpiteet. (HE 75/2013 vp luonnos, 10.)

Vuoden 2011 eduskuntavaaleihin asti maa- ja metsätalousministerinä toimi keskustalainen Sirkka-Liisa Anttila. Käytyjen eduskuntavaalien jälkeen keskusta koki suuren vaalitappion pudoten neljänneksi suurimmaksi puolueeksi menettäen myös paikkansa hallituksessa. Uudeksi maa- ja metsätalousministeriksi nousi kokoomuksen Jari Koskinen, jonka johdolla maa- ja metsätalousministeriö jatkoi lakimuutoksen valmistelua marraskuussa 2011.

Lain muutosprosessi jatkui, kun maa- ja metsätalousministeriö asetti Metsänkäsittelymenetelmien monipuolistaminen -jatkotyöryhmän 3. marraskuuta 2011. Työryhmässä oli monen eri alan edustus ja se luovutti metsälain muutosesityksen sisältäneen työryhmämuistion maa- ja metsätalousministeriölle 17. elokuuta 2012.

Työryhmässä mukana olleet ympäristöministeriö, WWF Suomi ja Suomen luonnonsuojeluliitto jättivät esityksestä eriävät näkemyksensä. (HE 75/2013 vp luonnos, 10.)

Metsälain uudistuksen valmistelun tueksi maa- ja metsätalousministeriö teetti eri vaiheissa yhteensä kolme asiantuntijaselvitystä. Metsäntutkimuslaitos selvitti metsänomistajien suhtautumista metsänkäsittelymenetelmien monipuolistamiseen jo ensimmäisen työryhmän valmistelun yhteydessä. (Kumela & Hänninen 2001.) Jatkotyöryhmälle maa- ja metsätalousministeriö teetti Pellervon taloustutkimuksella selvityksen metsänomistajien suhtautumisesta metsälakiin. Jatkotyöryhmän esityksen valmistuttua maa- ja metsätalousministeriö teetti sen taloudellisten ja luonnon monimuotoisuuden kohdistuvien vaikutusten arvioinnin. Metsälain muutosehdotuksen vaikutusten arvioinnin tekivät yhteistyönä Metsäntutkimuslaitos, Metsätalouden kehittämiskeskus Tapio ja Suomen ympäristökeskus. (HE 75/2013 vp luonnos, 10)

Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi metsälain ja rikoslain 48 a luvun 3§:n muuttamisesta lähti laajalle lausuntokierrokselle 8.2.2013. Lausunnot pyydettiin seuraavilta tahoilta: oikeusministeriö, työ- ja elinkeinoministeriö, valtiovarainministeriö, ympäristöministeriö, Saamelaiskäräjät, Suomen Kuntaliitto, Elintarviketurvallisuusvirasto, Museovirasto, Helsingin yliopiston maatalous-metsätieteellinen tiedekunta, Itä-Suomen yliopiston metsätieteellinen tiedekunta, Maaseutuvirasto, Metsähallitus, Metsäntutkimuslaitos, Suomen ympäristökeskus, Metsätalouden kehittämiskeskus Tapio, Suomen metsäkeskus, Suomen riistakeskus, Ekometsätalouden liitto ry, Innofor Oy, Koneyrittäjienliitto, Maa- ja metsätaloustuottajain Keskusliitto MTK ry, METO – Metsäalan asiantuntijat ry, Metsänhoitajaliitto ry, Metsänomistajien liitto (7 kpl), Metsäteollisuus ry, Suomen sahat ry, Pellervon taloustutkimus PTT ry, Puunkorjuumestarit ry, Päijänteen metsänhoitoyhdistys, Pääkaupunkiseudun Metsänomistajat ry, Suomen luonnonsuojeluliitto, Suomen metsätilanomistajien liitto, Svenska lantbruksproducenternas centralförbund SLC rf ja Maailman Luonnon Säätiön (WWF) Suomen rahasto. (HE 75/2013 vp luonnos, 11.)

3.2. Metsänkäsittelymenetelmien monipuolistaminen -jatkotyöryhmä

Maa- ja metsätalousministeriö asetti 3.11.2011 Metsänkäsittelymenetelmien monipuolistaminen -jatkotyöryhmän. Asetettu työryhmä jatkoi metsälainsäädännön uudistamista sitä edeltäneen metsänkäsittelymenetelmien monipuolistamista pohtineen työryhmän työn pohjalta. Jatkotyöryhmän tuli luovuttaa 30.6.2012 mennessä esitys metsälakiin ja valtionneuvoston asetukseen tehtävistä muutoksista, joiden pohjalta hallitus valmistelee esityksensä eduskunnalle. (Työryhmämuistio mmm 2012:7.)

Jatkotyöryhmän puheenjohtajaksi valittiin ylijohtaja Juha Ojala maa- ja metsätalousministeriöstä, varapuheenjohtajaksi metsäneuvos Marja Hilska-Aaltonen ja sihteeriksi ylitarkastaja Matti Mäkelä. Jatkotyöryhmän jäsenistössä oli edustettuna laaja-alaisesti monet eri järjestöt. (Liite 1.)

Metsänkäsittelymenetelmien monipuolistaminen -jatkotyöryhmä kokoontui 13 kertaa. Uuden metsälainsäädännön valmistelun aikana työryhmä kuuli sekä 14 eri alan asiantuntijaa että omina esityksinään ympäristöministeriön, Metsäteollisuus ry:n, MTK:n, Suomen luonnonsuojeluliiton, Suomen metsätilaomistajien liiton ja Metsänhoitoyhdistys Kalajokilaakson esittämät muutostarpeet metsälain uudistamisessa. Tämän lisäksi perustettiin alatyöryhmä, jonka tehtävänä oli valmistella metsäluonnon monimuotoisuuden turvaamiseen liittyvä muutosehdotus. Alatyöryhmä kokoontui neljästi ja siinä olivat edustettuina maa- ja metsätalousministeriö, ympäristöministeriö ja Suomen metsäkeskus. (Työryhmämuistio mmm 2012:7, 2-3.)

Jatkotyöryhmä pyrki ottamaan huomioon esityksensä vaikutukset mm. metsätalouden käytäntöihin, metsälain valvontaan, kansallisen tason keskeisiin strategioihin ja Suomen

ilmastopoliittisiin velvoitteisiin. Jatkotyöryhmän kokouksissa kuultiin kehitysehdotuksia ja tutkimustuloksia seuraaviin aiheisiin liittyen:

- ✧ Metsänomistajien suhtautuminen nykyisen metsälain vaatimuksiin ja metsänomistajien odotukset uudistettavalta metsälainsäädännöltä
- ✧ Metsänomistajien suhtautuminen vaihtoehtoihin metsänkäsittelymenetelmiin ja niiden vaikutukset puuntuotokseen
- ✧ Metsikön taloudellinen kasvatustiheys ja puulajien taloudellinen kasvatuskelpoisuus
- ✧ Metsäluonnon monimuotoisuuden turvaamisen kehittäminen
- ✧ Uudistushakkuiden ikä- ja järeyskriteerien suhde käytäntöön ja niiden muuttamisen mahdolliset seuraukset
- ✧ Metsätaloudellisesti kannattamattomat ojitetut turvemaat ja niiden ilmastopoliittinen vaikutus
- ✧ Metsälain valvonta ja rangaistusmenettelyt
- ✧ Maankäyttö- ja rakennuslain (132/1999) ja metsälain yhteensovittaminen

(Työryhmämuistio mmm 2012:7, 2-3.)

Työryhmää ohjeistettiin asettamispäätöksessä keskittymään erityisesti metsänomistajien monipuolistuneisiin tavoitteisiin, metsätalouden parempaan kannattavuuteen, säädösten selkeyttämiseen sekä viranomaistoiminnan tehostamiseen. Työryhmä itse lisäsi tavoitteekseen, että metsäluonnon monimuotoisuus tulisi turvata paremmin uudessa metsälaissa. Jatkotyöryhmä linjasi yleisesti, että säädettäviä asioita on vähennettävä, jotta säädöksiä saadaan selkeämmäksi ja valvontaa tehokkaammaksi. Työryhmä totesi myös, että eräistä toimintaa rajoittavista säädöksistä olisi luovuttava, jotta saavutettaisiin metsätalouden taloudellisen kannattavuuden paraneminen ja huomioitaisiin paremmin metsänomistajien monipuolistuneet tavoitteet. (Työryhmämuistio mmm 2012:7, 2.)

Työryhmä tavoitteli uudeksi metsälaiksi yksinkertaista ja selkeää kokonaisuutta, jossa uudistamisvelvoite, kasvava tuottotavoite ja metsäluonnon monimuotoisuuden turvaaminen säilyvät päälinjauksina. Työryhmä päätti tutkia metsälakia kokonaisvaltaisesti siten, että löytyisivät ne kohdat, joissa yksityiskohtaisia metsänkäsittelyn säännöksiä voitaisiin lieventää vaarantamatta metsätalouden kestävyyttä. Tarkennuksia taas päätettiin tehdä erityisen tärkeiden elinympäristöihin kuvauksiin ja niissä sallittaviin toimenpiteisiin. (Työryhmämuistio mmm 2012:7, 2.)

3.3. Metsälain muutosehdotuksen vaikutusten arviointi -työryhmä

Maa- ja metsätalousministeriö tilasi Metsäntutkimuslaitokselta, Suomen ympäristökeskukselta ja Metsätalouden kehittämiskeskus Tapiolta yhteisen lakiehdotuksen vaikutusten arvioinnin. Vaikutusten arviointiin annettiin etukäteen käsiteltävät asiakokonaisuudet, pääpaino etenkin metsätalouden kannattavuudella sekä luonnon monimuotoisuudella. (Kostamo ym. 2012, 3.)

Maa- ja metsätalousministeriö nimesi ohjausryhmän ohjaamaan projektia. Ohjausryhmään kuuluivat puheenjohtaja Marja Hilska-Aaltonen (MMM), Maarit Loiskekoski (Ympäristöministeriö), Jukka-Pekka Jäppinen (SYKE), Heikki Smolander (Metla), Kari Kangas (Tapio) ja sihteerinä Matti Mäkelä (MMM). Vaikutusten arviointi-projektiin osallistui eri tahojen asiantuntijoita ja tutkijoita: Suomen ympäristökeskus 16 henkilöä, Metsäntutkimuslaitos 6 henkilöä ja Tapio 6 henkilöä. (Kostamo ym. 2012, 3.)

Raportti metsälakiuudistuksen vaikutusten arvioinnista luovutettiin maa- ja metsätalousministeriölle 13. päivä joulukuuta 2012. Raportin vaikutusten arviointia käsitellään myöhemmänä tässä työssä.

4 KESKEISET MUUTOKSET METSÄLAKIIN

Seuraavassa käsitellään keskeisimpiä uudistuksia metsälakiin. Pääpaino on metsälain luvuilla 2 puunkorjuu ja metsän uudistaminen sekä 3 metsäluonnon monimuotoisuuden turvaaminen. Muutosehdotukset perustuvat hallituksen esitykseen eduskunnalle laeiksi metsälain ja rikoslain 48 a luvun 3§:n muuttamisesta. Hallituksen esitys lähti laajalle lausuntokierrokselle 8.2.2013 ja siihen eri tahojen oli annettava lausuntonsa 25.3.2013 mennessä. Muutosehdotusten vaikutuksien analysointi on työssä myöhempänä.

4.1. Yleiset säännökset (pykälät 2 – 4)

4.1.1 Soveltamisala

Nykyistä metsälakia sovelletaan metsän hoitamiseen ja käyttämiseen metsätalousmaaksi luettavilla alueilla. Lakiehdotuksessa esitetään lisättävän alueita, joilla metsälakia ei sovellettaisi. Nykyisen luonnonsuojelulain nojalla muodostettujen suojelualueiden lisäksi metsälakia ei noudatettaisi valtion luonnonsuojelutarkoitukseen hankituilla alueilla, yleiskaavan virkistyskäyttöön osoitetulla alueella eikä puolustusvoimien ampuma-alueiden maalialueilla. Esityksessä ehdotetaan lisäksi lakia metsätuhojen torjunnasta sovellettavan vain metsäalueilla, joilla sovelletaan myös metsälakia. Täten lakia metsätuhojen torjunnasta ei sovellettaisi mm. edellä mainituilla suojelualueilla. (HE 75/2013 vp luonnos, 12.)

4.1.2 Määritelmät

Metsälakiin ehdotetaan lisättäväksi kokonaan uusi pykälä, jossa määriteltäisiin metsälain keskeiset käsitteet. Pykälässä määritellään käsitteet puunkorjuu, uudistushakkuu, kasvatushakkuu, käsittelyalue, viljely, luontainen uudistaminen, alueyksikkö ja metsän hakkaaja. Esimerkiksi ”kasvatushakkuulla tarkoitetaan puunkorjuuta, mikä tehdään alueelle jäljelle jäävän puuston kasvattamista edistävällä tavalla”. Nykyisessä metsälaissa käsitteet uudistushakkuu, kasvatushakkuu ja metsän hakkaaja löytyvät jo. (HE 75/2013 vp luonnos; Lappalainen 1999, 56 – 57.)

4.1.3 Maankäyttömuodon muuttaminen

Nykyisessä metsälaissa maankäyttömuodon muutoksen on tapahduttava kolmessa vuodessa hakkuun päättymisestä tai alueeseen sovelletaan yhä metsälakia. Lakiehdotuksessa tämä aikaraja muutetaan neljäksi vuodeksi ja riittäväksi toimenpiteeksi katsottaisiin perustustöiden aloittaminen. (HE 75/2013 vp luonnos, 13.)

4.1.4 Metsäsuunnitelma

Uudessa metsälaissa metsäsuunnitelma määritellään sisällöltään joustavammin ja yleisemmin. Lakiehdotuksen taustalla ovat markkinoilta saatavat erilaiset ja kustannuksiltaan pienemmät metsäsuunnitelmat. Uudessa metsälaissa metsäsuunnitelmasta poistettaisiin viittaukset kirkkolakiin, alueyksiköltä pyydetävästä lausunnosta ei enää määrättäisi mitään ja valtuussäännöstä muutettaisiin siten, että valtioneuvoston asetus annettaisiin vain tarvittaessa. (HE 75/2013 vp luonnos, 13 – 14.)

4.2. Puunkorjuu ja metsän uudistaminen (pykälät 5 - 9)

Merkittävimmät uudistukset metsälain 2. luvussa kohdistuvat vaihtoehtoisen metsänkäsitelymenetelmien sallimiseen, uudistushakkuiden järeys- ja ikärajoitteiden poistoon sekä uudistamisvelvoitteen täyttymiseen.

4.2.1 Kasvatushakkuut ja siihen liittyvä uudistamisvelvoite

Metsälakiesityksessä ehdotetaan kasvatushakkuiden määritelmää muutettavaksi siten, että eri-ikäisrakenteinen metsänkasvatus pienaukko- ja poimintahakkuin mahdollistuisi normaaleina toimenpiteinä. Uudessa laissa kasvatushakuun jälkeen alalle olisi jätävä riittävästi kasvatuskelpoista puustoa nyt myös tasaisesti jakautuneena. Kasvatuskelpoisen puuston tasaisesti jakautumisesta säädettäisiin valtioneuvoston asetuksella tarkemmin. Asetuksessa mahdollistettaisiin hakkuualalle tehtävät alle 0,3 hehtaarin pienaukot. (HE 75/2013 vp luonnos, 14.)

Uutena kriteerinä riittävän puuston arvioinnissa esitetään kasvatushakkuun toteuttamistapaa. Asetuksella eri-ikäisrakenteiseen metsänkasvatukseen tähtäävälle hakkuulle määriteltäisiin oma puuston vähimmäismäärä. Esityksessä perustellaan

eriytettyä vähimmäismäärää mm. tutkimuksella, jonka mukaan metsänomistajat kokevat nykyisten lakirajojen parantavan heidän oikeusturvaansa. (HE 75/2013 vp luonnos, 14; Kumela & Hänninen 2001, 33.)

A. Metsikön kasvatuskeelpoisen puuston määrä tasaisrakenteisen metsän kasvatushakkuun jälkeen

Kasvupaikan laatu		Puuston valtapituus metreinä				
		Alle 12	Vähintään 12	Vähintään 14	Vähintään 16	Vähintään 20
		Runkohaku	Pohjapinta-ala	Pohjapinta-ala	Pohjapinta-ala	Pohjapinta-ala
1	Suojametsäalue sekä Inari, Kittilä, Muonio, Salla, Savukoski ja Sodankylä	600	7	9	11	11
	Muu pohjoinen Suomi	700	8	10	12	12
	Keskinen Suomi	700	9	11	13	14
	Eteläinen Suomi	800	9	11	13	15
2	Suojametsäalue sekä Inari, Kittilä, Muonio, Salla, Savukoski ja Sodankylä	600	7	9	10	10
	Muu pohjoinen Suomi	700	8	10	11	11
	Keskinen Suomi	800	8	11	12	13
	Eteläinen Suomi	800	9	11	12	13
3	Suojametsäalue sekä Inari, Kittilä, Muonio,	500	6	7	8	8
	Salla, Savukoski ja Sodankylä					
	Muu pohjoinen Suomi	600	7	8	9	9
	Keskinen Suomi	700	8	9	10	10
	Eteläinen Suomi	700	8	9	10	10
4	Suojametsäalue sekä Inari, Kittilä, Muonio, Salla, Savukoski ja Sodankylä	500	6	6	8	9
	Muu pohjoinen Suomi	600	7	7	9	10
	Keskinen Suomi	600	7	7	9	10
	Eteläinen Suomi	600	7	7	9	10

Ravinteisuudeltaan taulukon 1-4 kasvupaikkoja vastaavilla turvemaidella sovelletaan samoja vähimmäisrajoja.

Taulukon riviviotsikot:

- 1: Havupuurvaltaiset tuoreet tai sitä ravinteikkaammat kankaat
- 2: Havupuurvaltaiset kuivahkot kankaat
- 3: Havupuurvaltaiset kuivat tai sitä karummat kankaat
- 4: Raudus- ja hieskoivuvaltaiset kankaat

(Valtioneuvoston asetus metsien kestävästä hoidosta ja käytöstä, luonnos 2013, 6 - 7.)

B. Metsikön kasvatuskelpoisen puuston määrä eri-ikäisrakenteisen metsän kasvatushakkuun jälkeen

Kun toteuttamistapana on metsänkäyttöilmoitukseen merkitty eri-ikäisrakenteinen metsänkasvatus, sovelletaan seuraavia vähimmäisrajoja. Tällöin voidaan myös poiketa jäljelle jäävän puuston tasaisesta jakautumisesta.

Maantieteellinen sijainti	Tuoreella tai sitä ravinteikkaammat kankaat	Kuivahkot tai sitä karummat kankaat
	Pohjapinta-ala	Pohjapinta-ala
Suojametsäalue sekä Inari, Kittilä, Muonio, Salla, Savukoski ja Sodankylä	7	5
Muu pohjoinen Suomi	8	6
Keskinen Suomi	9	8
Eteläinen Suomi	10	9

Ravinteisuudeltaan taulukon kasvupaikkoja vastaavilla turvemilla sovelletaan samoja vähimmäisrajoja.

(Luonnos valtioneuvoston asetus metsien kestävästä hoidosta ja käytöstä, luonnos 2013, 7.)

Jos kasvatushakkuut toteutetaan liian voimakkaana, siitä seuraa uudistamisvelvoite. Uudistamisvelvoite esitetään koskevaksi myös pienaukkohakkuita, jos puusto pienaukoissa ja niiden välialueilla jää kokonaisuudessaan liian vähäiseksi (HE 75/2013 vp luonnos, 15.)

4.2.2 Uudistushakkuu ja siihen liittyvä uudistamisvelvoite

Nykyisessä metsälaissa uudistushakkuun saa tehdä, kun puuston järeys- ja ikäkriteerit täyttyvät. Metsälakiesityksessä nämä kriteerit ehdotetaan poistettaviksi kokonaan, jotta säännökset selkeytyisivät ja metsänomistajien päätösvalta lisääntyisi. (HE 75/2013 vp luonnos, 16.)

Lakiesityksessä esitetään tarkennuksia uudistamisvelvoitteeseen. Vasta yli 0,3 hehtaarin suuruinen uudistushakkuualue olisi uudistettava. Uudistamisvelvoite ei koskisi yksittäistä alle 0,3 hehtaarin aluetta. Jos alueelle muodostetaan monia alle 0,3 hehtaarin aukkoja ja niiden välinen metsä on ikärakenteeltaan samankaltaista, katsotaan kyseessä olevan kasvatushakkuu. (HE 75/2013 vp luonnos, 16.)

Esityksessä uudeksi metsälaiksi poistettaisiin uudistamisvelvoite puuntuotannollisesti vähätuottoisilta ojitetuilta turvemailta sekä alun perin avoimilta ja harvapuustoisilta soilta ja perinneympäristöiltä, joita ennallistetaan. Vähätuottoisiksi turvemaiksi laskettaisiin ojitetut suot, joilla puuston kasvu on vähemmän kuin yksi kuutiometri hehtaaria kohden vuodessa ja ennallistamistoimenpiteillä pitäisi olla viranomaisen tai Suomen metsäkeskuksen hyväksymä suunnitelma. Esityksen mukaan heikkotuottoisille ojitetuille turvemaille tulisi jättää puustoa, mikä mahdollistaisi metsän uudistumisen, edistäisi luonnon monimuotoisuutta ja turvaisi metsän kehittymisen FAO:n määritelmien mukaiseksi. Vähätuottoisille turvemaille jätettävän puuston määrästä säädettäisiin tarkemmin valtioneuvoston asetuksessa. (HE 75/2013 vp luonnos, 16–17.)

Esityksessä perustellaan uudistamisvelvoitteen poistoa edellä mainituilta alueilta luonnon monimuotoisuuden edistämisellä ja että metsänomistajat saisivat tuottoja tekemistään investoinneista. (HE 75/2013 vp luonnos, 16.)

4.2.3 Metsänhakkaajan ja suunnittelijan vastuu sekä maanomistajan ja alueyksikön ilmoitusvelvollisuus

Esityksessä uudeksi metsälaiksi laajennettaisiin vastuuta hakkuusta koskemaan hakkuuoikeuden haltijan lisäksi myös leimikkosuunnitelman tekijää. Nykyisen kaltaisesti vastuita arvioitaessa otettaisiin huomioon tapauskohtainen kokomaisharkinta ja vastuukysymysten peruseriaatteet säilyisivät nykyisellään.

Uudeksi velvollisuudeksi esitetään, että maanomistajan ja /tai metsänkäyttöilmoituksen tekijän on ilmoitettava hakkuuoikeuden haltijalle metsänkäyttöilmoituksessa merkityt erityisen tärkeät elinympäristöt. Alueyksikölle esitetään velvollisuutta ilmoittaa tiedetyistä erityisen tärkeistä elinympäristöistä, luonnonsuojelulain mukaisista erityisistä suojeltavista lajeista ja suojelluista luontotyypeistä maanomistajalle sekä tiedossa oleville maanomistajan edustajalle ja metsänhakkuuoikeuden haltijalle. Esityksen mukaan uudet velvollisuudet parantaisivat hakkuuoikeuden haltijan oikeusturvaa sekä vähentäisivät tahattomia hakkuuta tärkeissä elinympäristöissä. (HE 75/2013 vp luonnos, 18.)

4.2.4 Uudistamisvelvoitteen täyttäminen

Nykyisen metsälain ensimmäisessä momentissa uuden puuston aikaansaamisesta sanotaan seuraavasti:

”Uudistushakkuun jälkeen alueelle on saatava taloudellisesti kasvatuskelpoinen taimikko. Se on saavutettu, kun kasvatuskelpoisten puiden keskipituus on 1,3 metriä eikä niiden kehittymistä uhkaa välittömästi muu kasvillisuus”. (Metsälaki 12.12.1996/1096.)

Nykyisin laissa ei ole erikseen määritelty missä ajassa uudistamisvelvoite olisi saavutettava. Voimassa olevassa metsälaissa määrätään, että toimenpiteet, jotka koskevat taimikon perustamista, on saatettava loppuun kolmen vuoden kuluttua uudistushakkuun päättymisestä. Ennen vuotta 2011 lain mukaan vakiintunut viljelty taimikko tuli saada aikaan kohtuullisessa ajassa, jona pidettiin Etelä-Suomessa noin 10 vuotta ja Pohjois-Suomessa noin 15 vuotta. Nykyisin viljellyn taimikon kehittämisessä ei ole aikarajaa. Luontaisen uudistamisen osalta taimettumisesta on säädetty valtioneuvoston asetuksella. Asetuksen mukaan uudistusalueelle on synnyttävä riittävä määrä taimia 3-15 vuodessa perustamistoimenpiteiden jälkeen riippuen maantieteellisestä sijainnista. Käytännössä uudistusalueelta on edellytetty riittävä määrä vähintään noin 10 cm:n korkeita taimia. Siihen asti kun kasvatuskelpoisten taimien keskipituus on alle 1,3 metriä, uudistamisvelvoite on voimassa sekä metsänviljelyssä että luontaisessa uudistamisessa. (HE 75/2013 vp luonnos, 18–19.)

Esityksessä uudeksi metsälaiksi määritellään selkeästi lain tasolla taimikon keskipituus sekä määräajat, joiden puitteissa kasvatuskelpoinen taimikko on saavutettava.

”Metsän uudistamisvelvoite olisi täytetty, kun käsittely-alueelle olisi saatu aikaan taimikko alueenmaantieteellisestä sijainnista riippuen viimeistään 10–25 vuoden kuluessa velvoitteenmuodostavan puunkorjuun päättymisestä. Taimikko katsottaisiin saadun aikaan, kun se on riittävän tiheä, taimet ovat tasaisesti jakautuneina, niiden keskipituus on 0,4 metriä ja niiden kehittymistä ei uhkaisi välittömästi muu kasvillisuus”. (HE 75/2013 vp, 25)

Aikarajojen puitteissa Suomi jaettaisiin vyöhykkeisiin. Eteläisessä Suomessa kasvatuskelpoinen taimikko olisi saatava 10 vuodessa, keskisessä Suomessa 15 vuodessa, pohjoisessa Suomessa 25 vuodessa ja suojametsäalueella 25 vuodessa. Aikarajat olisivat esityksessä samat sekä luontaisessa uudistamisessa että metsänviljelyssä. (HE 75/2013 vp, 24).

Esitys tuo uutuutena taimikon perustamistoimenpiteisiin maanpinnan käsittelyn, joka on tarvittaessa tehtävä. Perustamistoimet, metsänviljely, kasvua haittaavien puiden ja pensaiden raivaus, heinittymisen estäminen, maanpinnan käsittely sekä vesitalouden järjestely, on saatettava loppuun kolmen vuoden sisällä uudistumisvelvoitteen alkamisesta. Nykyisin maanpinnan käsittelystä säädetään valtioneuvoston asetuksessa. Esityksen myötä, nykyään asetuksella määritettävä, liian voimakkaiden kasvatushakkuiden seurauksena muodostuva uudistamisvelvoite määriteltäisiin lain tasolla. (HE 75/2013 vp luonnos, 19–20)

4.2.5 Metsän uudistamisessa käytettävät puulajit

Esityksessä uudeksi metsälaiksi esitetään merkittäviä lievennyksiä uudistamisessa käytettävän puulajin valintaan. Metsälaissa säädettäisiin itsessään kaikista puulajeista, joita uudistamisessa sallitaan käytettävän. Merkittävänä muutoksena esitetään myös, että kasvatettavia puulajeja ei enää sidottaisi tiettyihin kasvupaikkoihin. (HE 15/2103 vp luonnos, 21.)

”metsän uudistamisessa taimikon saa perustaa männyn, kuusen, rauduskoivun, haavan, siperianlehtikuusen, vaahteran, tervalepän, tammen, kynäjalavan, vuorijalavan, metsälehmuksen, saarnen ja hybridihaavan alkuperältään ja kasvupaikalle sopivilla taimilla tai siemenillä. Taimikon saa perustaa hieskoivun taimilla tai siemenillä vain turvemailla, kangasmaiden soistuneissa osissa ja tiiviillä savi- tai hiesuvaltaisilla mailla”. (HE 75/2013 vp luonnos, 62.)

4.2.6 Vastuu uudistamisvelvoitteesta

Esityksessä uudeksi metsälaiksi ei esitetä asiasisällöllisiä muutoksia uudistamisvelvoitteen vastuuta käsittelevään pykälään. Muutokset ovat sanamuodollisia ja johtuvat muiden kohtien termimuutoksista. (HE 75/2013 vp luonnos, 22.)

4.3. Metsäluonnon monimuotoisuuden turvaaminen (pykälät 10 – 13)

4.3.1 Monimuotoisuuden säilyttäminen ja erityisen tärkeät elinympäristöt

Metsälain 10 §:ään esitetään muutoksia mm. erityisen tärkeiden elinympäristöjen määrittelyyn, niissä tehtäviin toimenpiteisiin ja listaukseen. Nykyisten lisäksi erityisen tärkeiksi elinympäristöiksi esitetään lisättävän lähdekorvet, metsäkorte- ja muurainkorvet sekä Lapin letot. (HE 75/2013 vp luonnos, 23.)

Ennen valtioneuvoston asetuksessa ollut erityisen tärkeiden elinympäristöjen tarkempi ominaispiirteiden määrittely esitetään siirrettäväksi lain tasolle. Lisäksi erityisen tärkeiden elinympäristöjen määritelmä muuttuisi siten, että ne olisivat luonnontilaisia tai luonnontilaisen kaltaisia pienialaisia tai metsäntaloudellisesti vähämerkityksellisiä kohteita, jotka erottuvat ympäröivästä metsäluonnosta selvästi ja joiden yleispiirteenä ovat kasvuolosuhteet huomioon ottaen vanhat ylispuut sekä kelo- ja lahoppuut (HE 75/2013 vp luonnos, 23). Erityisesti kaikkien erityisen tärkeiden elinympäristöjen määrittelemine pienialaisiksi ja taloudellisesti vähämerkityksellisiksi on merkittävä muutos nykyiseen lakiin verrattuna, jossa esim. todetaan kohteiden olevan yleensä pienialaisia.

Lain tasolle nostetaan myös kohteiden tarkemmat määrittelyt. Nykyisessä laissa on esimerkiksi erityisen tärkeäksi elinympäristöksi listattu rehevät lehtolaikut. Esitetyssä laissa sama asia on muodossa: ”rehevät lehtolaikut, joiden ominaispiirteitä ovat lehtomulta, vaateliakasvillisuus sekä luonnontilainen tai luonnontilaisen kaltainen puusto ja pensaskasvillisuus”. (HE 75/2013 vp luonnos, 24, 64.)

4.3.2 Elinympäristöjen käsittelyn yleiset periaatteet ja kielletyt toimenpiteet

Nykyisin elinympäristöjen käsittelyn yleisistä periaatteista ja kielletyistä toimenpiteistä säädetään valtioneuvoston asetuksella. Lakiehdotuksessa asia siirrettäisiin lain tasolle uuteen pykälään 10 a §. Asiasisällöllisesti laki ei poikkea paljoa metsien kestävästä hoidosta ja käytöstä annetusta valtioneuvoston asetuksesta. Lisäyksenä asetukseen laissa määriteltäisiin ominaispiirteitä vahvistavat hoito- ja käyttötoimenpiteet, sallittaisiin puron uoman ylitys tai puutavaran kuljetus myös sulan maan aikana. (HE 75/2013 vp luonnos, 25.)

4.3.3 Elinympäristökohtainen käsittely

Lakiehdotuksessa esitetään metsälakiin lisättäväksi kohta 10 b §, joka tarkentaisi elinympäristöissä tehtäviä toimenpiteitä. Pykälässä sallittaisiin tehtäväksi varovaisia poimintaluonteisia hakkuita 10 §:n mukaisissa pienvesien välittömissä lähiympäristöissä, suoelinympäristöissä, lehtolaikuissa, hietikoilla, kallioilla, kivikoissa sekä louhikoissa. Toimenpiteet olisi tehtävä niin, että kunkin elinympäristön ominaispiirteet säilyvät. Ehdotuksessa kiellettäisiin puunkorjuu jyrkänkeillä ja niiden välittömissä alusmetsissä. (HE 75/2013 vp luonnos, 26.)

4.3.4 Poikkeuslupa

Lakiehdotuksessa poikkeuslupan myöntämisen perusteena oleva vähäisen taloudellisen menetyksen raja olisi määritelty tarkasti lain tasolla. ”Menetys katsotaan vähäiseksi, kun 10 §:n mukaisten kohteiden käyttörajoitusten aiheuttama taloudellinen menetys on vähemmän kuin neljä prosenttia poikkeuslupan hakijan sen metsäkiinteistön markkinakelpoisen puuston arvosta, jolla käsittelyalue sijaitsee, tai alle 4000 euroa”. Muutos nykyiseen lakiin, tarkan taloudellisen menetyksen rajan lisäksi, olisi myös markkinakelpoisen puuston arvioiminen entisen kuntakohtaisen tarkastelun muuttaminen metsäkiinteistökohtaiseksi. Ehdotuksen myötä lain tasolle tuotaisiin myös käsittelyohje, jonka mukaan poikkeusluvalla käsiteltävän elinympäristön arvokkain osa tulisi säilyä. (HE 75/2013 vp luonnos, 28, 67.)

4.4. Valvonta ja seuraamukset (pykälät 14 – 22)

4.4.1 Metsänkayttöilmoitus

Lakiehdotuksessa esitetään metsänkayttöilmoituksen tekemisen vastuun laajentamista. Nykyisin metsänkayttöilmoituksen tekee usein hakkuuoikeuden haltija, mutta laiminlyönnistä vastuu siirtyy vielä maanomistajalle. Lakiuudistuksen myötä vastuu kohdistuu nykyisten tahojen lisäksi heidän valtuuttamille tahoille. (HE 75/2013 vp luonnos, 29.)

Nykyisin toimenpiteet voidaan aloittaa 14 päivän jälkeen tai viimeistään kahden vuoden päästä metsänkayttöilmoituksen jättämisestä. Lakiesityksessä nämä aikarajat ehdotetaan muutettavaksi 10 päivästä kolmeen vuoteen. Lakimuutoksen myötä metsänkayttöilmoituksessa ilmoitettaisiin myös kasvatushakkuiden toteuttamistapa sekä metsätuhon takia tehtävässä hakkuussa lisäksi tieto tuhon aiheuttajasta. (HE 75/2013 vp, 36.)

5 MUUT LAKIMUUTOKSET

5.1. Metsätuholaki

Myös vuonna 1991 asetettua lakia metsän hyönteis- ja sienituhojen torjunnasta ollaan muuttamassa. Lain nimi muutetaan metsätuholaiksi, mutta myös sen tavoitteena on turvata metsien hyvä terveys erityisesti hyönteistuhoja torjumalla. Hallituksen esitys uudeksi metsätuholaiksi lähti eduskunnalle 16.9.2013 ja sen on tarkoitus astua voimaan vuoden 2014 alusta samoin kuin uuden metsälainkin. (Mmm:n tiedote 2, 2013.)

Sisällöllisesti laki on pitkälti edeltäneen kaltainen. Myös metsätuholaissa määrättäisiin tuoreen mänty- ja kuusipuutavaran poisviennistä hakkuupaikalta ja välivarastolta. Lämpimämpien keväiden takia tuhohyönteisten parveilu on aikaistunut ja metsätuholaissa määrääjat puutavaran poisviennille ovat tiukentuneet. Männyn osalta määrääjat pysyvät nykyisenlaisina, mutta kuusipuutavaran osalta määrääjat tiukentuvat riippuen maantieteellisestä sijainnista. Nykyisen lain tulkinnassa Suomi on jaettu kahteen osaan, Etelä-Suomeen ja Pohjois-Suomeen, uudessa metsätuholaissa maa on jaettu kolmeen alueeseen (A-alue, B-alue, C-alue). Muuten aluejako on miltei entisen kaltainen, uutena alueena on Suomen eteläisin osa, mikä kattaa Etelä-Karjalan, Kanta-Hämeen, Kymenlaakson, Päijät-Hämeen, Uudenmaan sekä Varsinais-Suomen. Uuden lain mukaan kuusipuutavara ja vahingoittuneet kuuset on kuljetettava pois A-alueella 15.7 ja B-alueella 24.7 nykyisen määrääjan 1.8 sijasta. C-alueella poisviennin takaraja 15.8 pysyy samana. Lisäksi uudessa metsätuholaissa määrätään, että kesä-elokuussa kaadettu kuusipuutavara on kuljetettava pois Salpausselän eteläpuolella kuukauden sisällä hakkuusta, männyllä aikaraja säilyy nykyisellään. (Mmm:n tiedote 2, 2013; Mäkelä 2013.)

Metsätuholaissa uudistuksia tehdään myös vahingoittuneiden puiden poiston osalta. Uudessa laissa määrätään, että vahingoittunut tuore havupuu on poistettava metsästä kun kuusella määrä ylittää 10 m³/ha ja männyllä 20 m³/ha. Nykyisessä laissa metsän hyönteis- ja sienituhojen torjunnasta vahingoittuneet puut on poistettava, kun niitä on 20 havupuun ryhmä tai 10 % runkoluvusta. Uusi laki mahdollistaa metsänomistajan

jättämään rajoja suuremman määrän vahingoittuneita puita mete-kohteille sekä Natura-2000-verkostoon kuuluville alueille, kunhan siitä ilmoitetaan Metsäkeskukseen. (Mmm:n tiedote 2, 2013; Mäkelä 2013.)

5.2. Metsänhoitoyhdistyslaki

Metsäalaa koskevia lakimuutoksia on tekeillä samanaikaisesti useita. Metsälakimuutoksen lisäksi uudistuksia tehdään sekä metsänhoitoyhdistyslakiin että luonnonsuojelulakiin. Hallitusvetoisessa metsänhoitoyhdistyslakiuudistuksessa tavoitellaan metsäelinkeinosta kilpailukykyisempää ja kannattavampaa sekä halutaan lisätä metsänomistajien valinnanvapautta yhdistystoiminnassa ja edunvalvonnassa. Maa- ja metsätalousministeri Jari Koskinen on todennut lakiuudistuksesta, että: ”metsäpalvelujen tarjoajille halutaan luoda tasapuoliset kilpailuedellytykset. Muutos tuo toivottavasti myös uusia työpaikkoja metsänomistajille tarjottujen palveluiden parissa”. Uudistuksella pyritään myös aktivoimaan metsänomistajia toteuttamaan metsänhoitotöitä monipuolistuvien metsäpalvelujen avulla. (Mmm:n tiedote 1, 2013.)

Nykyisen kaltaisesta veroluonteisesta metsänhoitomaksusta kaavillaan siirryttävän vapaaehtoiisiin jäsenmaksuihin. Metsänhoitoyhdistykset rahoittaisivat jatkossa toimintansa jäsenmaksujen lisäksi mahdollisilla liiketoiminnan tuotoilla, jota koskevat rajoitukset poistuisivat uudistuksen myötä. Viranomaiset eivät myöskään enää määräisi yhdistyksille toimialuerajoja, joten yhdistyksen asiakas voi itse päättää mihin metsänhoitoyhdistykseen haluaa kuulua. (Metsälehti 2013.)

Lakimuutos koskee automaattisesti kaikkia metsänhoitoyhdistyksiä ja ne tulevat kaikki uuden lain piiriin. Perustettaessa uusia metsänhoitoyhdistyksiä, rekisteröitymisen perusteena pidetään jäsenistön ja heidän omistamansa metsä-pinta-alan vähimmäismäärää. Nämä rajat ovat 300 jäsentä ja 10 000 metsähehtaaria. Kaavailtujen muutosten on tarkoitus tulla voimaan 1.1.2015, mutta metsänhoitoyhdistysten oikeus metsänhoitomaksuihin poistettaisiin jo vuoden 2014 alusta lähtien. (Mmm:n tiedote 1, 2013.)

6 METSÄLAIN MUUTOSEHDOTUKSEN VAIKUTUSTEN ARVIOINTI

Eri tahot ovat hyvinkin erimielisiä metsälakiuudistuksen vaikutuksista. Esim. MTK:n sekä Metsäteollisuus ry:n lausunnoissa lakiuudistusta pidetään pääsääntöisesti vain hyvänä asiana. Korostetusti tuodaan esille metsäluonnon monimuotoisuuden turvaamisesta lisäämällä mete-kohteiden määrää sekä uudistusvelvoitteen poistoa vähätuottoisilta ojitetuilta turvemailta. Hallituksen esitykseen uudeksi metsäläksi oman eriävät mielipiteensä jättäneet ympäristöministeriö, WWF Suomi ja Suomen luonnonsuojeluliitto eivät näe asiaa aivan näin yksiselitteisesti. Suurimmiksi puutteiksi uudessa metsälaiissa nähdään mete-kohteita koskevat muutokset sekä metsätuholain uudistuneet korjuuvelvoitteet.

6.1. Ympäristövaikutukset

Hallituksen esityksen uudeksi metsäläksi katsotaan edistävän luonnon monimuotoisuuden turvaamista ja selkeyttävän nykyisiä käytäntöjä. Siinä suurimmiksi positiivisiksi luonnon monimuotoisuutta edistäviksi asioiksi nostetaan ojitettujen vähätuottoisten turvemaiden uudistamisvelvoitteen poistaminen, eri-ikäisrakenteisen metsänkasvatuksen salliminen ja puulajivalintaan esitetyt muutokset. Esityksellä katsotaan saavutettavan laajoja pinta-aloja koskevia parannuksia luonnon monimuotoisuuteen (HE 75/2013 vp luonnos, 7 - 8). Hallituksen esityksessä katsotaan olevan vain positiivisesti luonnon monimuotoisuuteen vaikuttavia tekijöitä tai ainakin vain ne tuodaan korostetusti esille.

Uudistamisvelvoitteen poistamisella vähätuottoisilta turvemailta arvioidaan olevan monia positiivisia vaikutuksia. Näin monien suoluontotyyppien ja niistä riippuvien lajien tilanne paranisi selvästi. Samalla saavutettaisiin vähäpuustoinen alkuperäisen suokasvillisuuden omaava alue, joka on aktiivisen metsätalouden ulkopuolella. Ojitettu suoalue, joka näin jäisi uudistamisvelvoitteen ulkopuolelle, olisi satoja tuhansia hehtaareja. (HE 75/2013 vp luonnos, 7.)

6.1.1 Metsäluonnon monimuotoisuus

Metsälain muutosehdotusten vaikutuksia arvioinut työryhmä pitää esitettyä lakia luonnon monimuotoisuuden kannalta osin voimassa olevaa lakia heikompana. Heikennyksiä on etenkin metsälain erityisen tärkeiden elinympäristöjen monimuotoisuuden turvaamisessa sekä metsätuholaissa. Työryhmän mukaan esitetty laki osin heikentää Suomen mahdollisuuksia täyttää sekä kansainväliset että kansalliset sitoumukset ja tavoitteet. (Kostamo ym. 2012, 9.)

Monimuotoisuuden kannalta arvokkaimmat vanhimmat metsät ovat hakattavissa myös nykyisen lain puitteissa, joten uudistuskypsyysrajojen poistamisen välittömät vaikutukset monimuotoisuuteen ovat todennäköisesti vähäiset. Aiemmin alennetut uudistushakkuiden järeys- ja ikärajat ovat vaikuttaneet Suomen metsiin nuorentavasti. Jos ikärajoitteiden poistamisen myötä sama trendi jatkuu, on sillä metsäluonnon monimuotoisuuteen heikentävä vaikutus. (Kostamo ym. 2012, 9.)

Metsälakiehdotus sivuuttaa energiapuun korjuun vaikutukset metsäluonnon monimuotoisuudelle. KMO 2015 on asettanut lahopuulle määrällisen kasvutavoitteen ja monimuotoisuuden yksi tärkeä turvaamistavoite on lahopuumäärän kasvattaminen. Siltikään lakiehdotuksessa ei ole mitään mikä turvaisi lahopuun tuottamisen ja lahopuujatkumon. (Kostamo ym. 2012, 9-10.)

Energiapuun korjuun seurauksena metsistä häviää lahopuuta jo enemmän kuin sinne metsänhoitotoimin on arvioitu tuotettavan. Metsäluonnon monimuotoisuutta eniten vähentävä yksittäinen tekijä on lahopuun väheneminen eikä energiapuun korjuun pitkän aikavälin vaikutuksia lajistoon tunneta riittävästi. Lajien uhanalaistuminen kiihtyy ja metsäluonnon monimuotoisuus heikkenee, jos lahopuun määrä energiapuun korjuun seurauksena edelleen laskee. (Kostamo ym. 2012, 9-10.)

Metsälakiehdotus sallii lyhytkiertoisien energiapuun kasvatuksen. Tällaisissa metsissä menestyy vain yleisin metsälajisto. Metsäluonnon monimuotoisuuden kannalta heikentävä vaikutus riippuu hyvin paljon siitä kuinka yleistä lyhytkiertokasvatuksesta tulee. Myös ensiharvennuksilta korjataan energiapuuta yhä enenevässä määrin. Tämä

johtaa puulajisuhteiltaan yhä homogeenisempiin metsiin, koska poistettavat puut ovat yleensä lehtipuita. (Kostamo ym. 2012, 9-10.)

Lakiuudistuksessa uudistettavan puulajin valinta tulee vapaammaksi, minkä voisi periaatteessa olettaa parantavan monimuotoisuutta. Alkuun kannonnoston seurauksena taimikoissa lehtipuun määrä kasvaa, mutta seuraavissa hakkuissa energiapuunkorjuun myötä lehtipuuosuus pienenee. Nykyisen tapaan metsän uudistamis- ja kasvatusketju käytännössä määrittelee puulajivalikoiman sekä puulajisuhteet, joten lakimuutoksen käytännön vaikutus on pieni. (Kostamo ym. 2012, 10.)

Hallituksen esityksessä metsälain muuttamisesta kerrotaan lakimuutoksen lisäävän lehtipuiden osuutta ja tätä kautta myös sekametsiä. Lakimuutos kannustaa kasvattamaan nopeakasvuisia lehtipuita havupuiden seassa, johtuen uudistamisvelvoitteen ehdotetuista uusista aikarajoista. Näin metsäluonnon monimuotoisuus lisääntyisi ja auttaisi luonnon sopeutumisessa ilmastonmuutokseen. (HE 75/2013 vp luonnos, 7.)

Metsälakiehdotuksen uudistamisvelvoitteen poistaminen puuntuotannollisesti vähätuottoisilta ojitetuilta turvemailta koskee useiden satojen tuhansien hehtaarien suopinta-alaa. Uudistamisvelvoitteen poistaminen kohentaisi useiden suoluontotyyppien ja niiden lajiston tilannetta palauduttuaan luonnontilaan tai luonnontilaisen kaltaiseksi. (Kostamo ym. 2012, 10.)

Lakiuudistuksessa ehdotetaan lyhennettävän metsänkäyttöilmoituksen jättöaikaa 14 päivästä 10 päivään. Tämä vaikeuttaa viranomaisten valvontaa ja siten voi mahdollisesti heikentää luonnon monimuotoisuuden turvaamista. (Kostamo ym. 2012, 10.)

Erityisen tärkeiden elinympäristöjen määrittelemisen pienialaisiksi ja taloudellisesti vähämerkityksellisiksi ei hallituksen esityksessä katsota muuttavan nykykäytäntöä. Esityksessä nähdään erityisen tärkeiden elinympäristöjen rajattavan pinta-alan kasvavan varovaisen käsittelyn sallimisen myötä. Parannuksena esityksessä on myös tahattomien hakkuiden väheneminen erityisen tärkeissä elinympäristöissä, koska kohteiden erityispiirteet määritellään kattavammin ja Suomen metsäkeskukselle esitetään velvollisuutta ilmoittaa tiedossa olevista erityisen tärkeistä elinympäristöistä. (HE 75/2013 vp luonnos, 7-8.)

Lakimuutoksen vaikutuksia arvioinut työryhmä löytää esityksestä myös joitakin heikennyksiä. ”Metsälain erityisen tärkeitä elinympäristöjä koskevien säädösten osalta metsälakiehdotus sisältää useita selviä heikennyksiä monimuotoisuuden turvaamisen kannalta. Työryhmän ehdotukset ovat vastakkaisia sille, mitä tutkimustulosten perusteella monimuotoisuuden hyväksi pitäisi tehdä. Merkittävin heikennys on kohteiden määrittelemisen kategorisesti pienialaisiksi ja taloudellisesti vähämerkityksellisiksi”. (Kostamo, Jouko ym. 2012, 11) Lakiin esitetyn taloudellisen vähämerkityksellisyyden myötä esimerkiksi useat lehdot, jotka ovat puuntuotannollisesti hyviä, jäävät lain suojan ulkopuolelle. Heikennys on myös, ettei vanhoja, eläviä järeitä puita ja kuollutta puustoa ole luettu kaikkien puustoisten erityisen tärkeiden elinympäristöjen ominaispiirteiksi. (Kostamo ym. 2012, 11)

Parannus nykyiseen lakiin nähden on, että erityisen tärkeitä elinympäristöjä käsiteltäessä huomioon otettavat asiat on lueteltu lain tasolla. Hoito- ja käyttötoimenpiteitä tehtäessä laissa määrätään otettavaksi huomioon elinympäristölle ominaiset vesitalous, kasvillisuus, puuston rakenne, kuolleet ja lahot puut, maaston vaihtelevuus ja maaperä. Lakiehdotus tuo lisää elinympäristötyyppejä metsälain piiriin verrattuna nykyiseen lakiin. (Kostamo ym. 2012, 11, 12.)

Lakiehdotuksessa edellytys poikkeusluvan saannille käsitellä erityisen tärkeitä elinympäristöjä madaltuu. Laskennallisesti vähäisen haitan kynnyks saavutetaan yhä useammin ja määrittely on tuotu asetuksesta lain tasolle. Lakimuutos osaltaan heikentää näin erityisen tärkeiden elinympäristöjen säilymistä. Kohteiden säilymistä heikentää myös lainrikkomuksen tulkinnan muutos. Nykyisin metsälain vastainen erityisen tärkeän elinympäristön käsitteleminen on tuomittavaa jos se on tahallista tai huolimattomuutta, lakiehdotuksessa jos sen on tahallista tai törkeää huolimattomuutta. (Kostamo ym. 2012, 11.)

Lakiesityksen mukaan tasaikäisen metsän muuttaminen eri-ikäisrakenteiseksi lisää usein lahoppuuston määrää. Lakimuutoksen vaikutuksia arvioinut työryhmä muistuttaa, ettei lahoppuuta synny eri-ikäisrakenteiseen metsään itsestään sen enempää kuin tasaikäisrakenteiseen. Kummassakin tapauksessa tarvitaan metsänhoitoa ja lahoppuun

määrän kasvaminen vaatii vanhojen elävien puiden ja lahopuiden säilyttämistä erikäisrakenteisissa metsissä. (HE 75/2013 vp luonnos, 7; Kostamo ym. 2012, 12.)

Nykyisessä metsätuholaissa havupuut tulee poistaa jos niitä on 20 vahingoittuneen puun ryhmä tai 10 % runkoluvusta. Ehdotettu uusi raja kuuselle on, että puut pitää poistaa jos niitä on yli 10 m³/ha. Uuden tulkinnan myötä korjuuraja ylittyy yhä useammin esimerkiksi kun vahingoittuneet puut voivat olla alalla levällään eikä puuryhmissä. Hajallaan olevia vahingoittuneita puita on voinut jättää 10 % runkoluvusta, mikä on voinut olla enemmän kuin 10 m³/ha. Korjuuraja ylittyy helpommin myös puiden järetyessä. Kymmenen kiintokuutiometrin määrä voi tulla täyteen jo alle kymmenestä rungosta. Näissä järeissä rungoissa elää myös enemmän tuholaisia ja tuhoriskin kannalta niitä tulisikin poistaa alalta. Korjuuraja ylittyy herkemmin myös pienillä kuvioilla, koska raja lasketaan kiintokuutiometriä hehtaarilla. Ennen pienellä kuviolla 10 puun ryhmä ei ole riittänyt poistovelvoitteeseen, mutta nyt esim. 0.35 hehtaarin alueella raja menee 3,5 m³:ssa eli noin 7 keskikokoisessa puussa. (Kostamo ym. 2012, 12 – 13.)

Lakimuutoksella on sekä hyviä että huonoja vaikutuksia metsäluonnon monimuotoisuuden kannalta. Kokonaisuudessaan lakimuutoksen teemana on metsätalouden sekä teollisuuden toimintaedellytysten parantaminen, maanomistajan omaisuuden suojan parantaminen, metsäluonnon monimuotoisuuden turvaaminen sekä metsälain valvonnan yksinkertaistaminen.

Myös luonnon monimuotoisuutta parantavien muutosten taustalla voidaan nähdä olevan metsätalouden kannattavuuden parantaminen. Tällaisia luonnon monimuotoisuutta mahdollisesti edistäviä lakimuutoksia ovat uudistamisvelvoitteen poistaminen ojitetuilta vähätuottoisilta turvemailta sekä jatkuvan kasvatuksen salliminen. Näiden muutosten taustalla vaikuttaa tarve lisätä puun tarjontaa passiivisia metsänomistajia aktivoimalla sekä vapauttaa metsänomistajat hakkuilta, joista seuraa kohtuuttomat uudistamiskustannukset.

Osassa muutoksissa vaikutukset luonnon monimuotoisuuteen ovat negatiivisia, mutta tärkeämpänä on nähty teollisuuden ja metsänomistajien edut. Esimerkiksi mete-kohteiden uudessa määrittelyssä pienialaisiksi sekä taloudellisesti vähämerkityksellisiksi on ristiriitaa monimuotoisuuden turvaamisen sekä taloudellisten

intressien kesken. Voimassa olevassa metsälaissa ei ole mainintaa pienialaisuudesta, ainoastaan lain perusteluissa on mainittu kohteiden olevan yleensä pienialaisia. Kyseisessä lakimuutoksessa on priorisoitu taloudellista näkökulmaa samoin kuin esimerkiksi metsätuholain muutoksessa, jossa hyönteistuhoja ehkäistään yhä tarkemmin lahoppumäärän lisäämisen kustannuksella. Kaikkien mete-kohteiden ominaispiirteiksi ei luetella myöskään vanhoja, eläviä järeitä puita eikä kuollutta puustoa, vaikka juuri nämä ovat monimuotoisuuden kannalta todella tärkeitä. Poimintahakkuin poistetaan näitä puita, jotka ovat sekä taloudellisesti että monimuotoisuudelle arvokkaita puita.

6.1.2 Vesistöt

Lakimuutoksessa vapautettavat uudistushakkuiden järeys- ja ikärajoitteet voivat vaikuttaa vesistöihin kahdella tapaa. Jos poimintahakkuut ja eri-ikäisrakenteisen metsän kasvattaminen yleistyvät avohakkuiden kustannuksella, vähenee kiintoaineksen ja ravinteiden kulkeutuminen vesistöihin. Toisaalta jos metsän uudistaminen aikaistuu ja kiertoaika lyhenee, lisääntyy myös vesistöjen kuormitus. (HE 75/2013 vp luonnos, 8; Kostamo ym. 2012, 13.)

Vähätuottoisten turvemaiden uudistamisvelvoitteen poistolla katsotaan olevan positiivinen vaikutus vesistöihin. Kunnostusojitus on merkittävin vesistöjä kuormittava tekijä metsätaloudessa ja uuden lain puitteissa kiintoainekuormat näiltä alueilta pienenevät. Turvemaiden tehtävä uudistushakkuu kuitenkin lisää valuntoja vesistöihin, koska haihdunta pienenee ja pohjavesi nousee. Uudistusvelvoitteen poistaminen näin lisää osaltaan ravinteiden kulkeutumista vesistöihin, koska uutta ravinteita käyttävää ja haihduntaa lisäänyttä puustoa ei synny nopeasti tilalle. (HE 75/2013 vp luonnos, 8; Kostamo ym. 2012, 13 – 14.)

”Metsälakiehdotuksessa ei oteta huomioon voimakkaassa kasvussa olevan energiapuun korjuun vaikutuksia lainkaan, vaikka tutkimustulosten perusteella sillä voi olla vesistövaikutuksia”. (Kostamo ym. 2012, 14). Energiapuunkorjuun vesistövaikutuksista ei vielä ole saatavissa pitkäaikaisia ja kattavia tutkimustuloksia. (Kostamo ym. 2012, 14)

6.1.3 Hiilitase ja ilmasto

Esityksessä uudeksi metsälaiksi ei lakiuudistuksella katsota olevan hiilensidonnan ja hiilitaseen kannalta merkittäviä muutoksia. Vaikutuksia arvioinut työryhmä pitää mahdollisena puutteena sitä, ettei lakiehdotuksessa ole erikseen hiili- ja ilmastovaikutusten näkökulmaa. (HE 75/2013 vp luonnos, 8; Kostamo ym. 2012, 15.)

Päätihakkuun aikaistaminen pienentää puuston ja maaperän hiilivarastoa. Lakiehdotuksessa ei ole myöskään energiapuun korjuuta koskevia pienentäviä tai lisääviä toimia tai rajoituksia. Energiapuun korjuun myötä metsästä poistuu yhä enemmän puuta, mikä köyhdyttää puuston hiilivarastoa, mutta toisaalta sillä voidaan korvata muita raaka-aineita esim. energiantuotannossa. (Kostamo ym. 2012, 15.)

6.2. Taloudelliset vaikutukset

Metsälakimuutoksen suurimmat taloudelliset vaikutukset liittyvät uudistushakkuiden järeys- ja ikäkriteerien poistamiseen sekä metsänkäsittelymenetelmien monipuolistamiseen. Pienaukko- ja poimintahakkuiden myötä mahdollistuvan eri-ikäisrakenteisen metsän kasvatuksen taloudellista kannattavuutta koko maan tasolla on vielä mahdotonta arvioida. Verrattuna uudistushakkuihin korjuukustannukset ovat suuremmat pienaukko- ja poimintahakkuissa, minkä myötä metsänomistajan saama kantohinta jää pienemmäksi. Tämä voi heikentää eri-ikäisrakenteisen metsän kasvatuksen suosiota ja nähtäväksi jää kuinka laaja-alaisesti sitä aletaan käyttää. Lakimuutoksen tavoitteena onkin lisätä puun tarjontaa aktivoimalla tasaikäisrakenteiseen metsän kasvatukseen ja uudistushakkuihin kielteisesti suhtautuvia metsänomistajia. (HE 75/2013 vp luonnos, 5 – 6; Kostamo ym. 2012, 4.)

Uudistushakkuiden järeys- ja ikäkriteerien poistamisella on puuntarjontaan lievä positiivinen vaikutus lyhyellä aikavälillä. Puun kysyntään lakimuutoksella ei ole vaikutusta. Rajoitteiden poiston myötä metsänomistajat pystyvät kuitenkin vastaamaan

lisääntyvään kysyntään yhä joustavammin. (HE 75/2013 vp luonnos, 5; Kostamo ym. 2012, 4 – 5.)

Metsänomistajille lakimuutoksen vaikutukset ovat positiivisia. Nyt maanomistaja voi hyödyntää uudistuskustannuksien takia hakkaamatta jätetyn ojitetun vähätuottoisen turvemaaleimikon hakkuumahdollisuudet. Uusi metsälaki myös pienentää metsänomistajien taloudellisen menetyksen riskiä mm. luontokohteen takia. Uuden metsälain myötä yhä helpommin vähäistä suuremman taloudellisen menetyksen raja ylittyy ja mete-kohteen puut saadaan hyödyntää korjuussa. Myös mm. periaatteellisista syistä avohakkuuseen tähtäävää metsätaloutta vastustavat metsänomistajat voivat hyödyntää metsiään jatkuvaa kasvatusta hyödyntäen. Tällaisia tilanteita syntyy, jos metsää ei ole käsitelty aiemmin ollenkaan.

6.3. Vaikutukset viranomaisten toimintaan

Lakimuutos vaikuttaa Suomen metsäkeskuksen harjoittamaan metsälainlain valvontaan. Taimikon perustamisilmoituksen poistaminen vapauttaa valvontaresursseja ja painottaa lain valvontaa uudella tavalla. Valvonta siirtyisi metsän uudistumisen onnistumiseen taimikon perustamistoimenpiteiden toteuttamisesta. Uuden lain myötä valvottaisiin siis että uudistus onnistuu eikä vain että on yritetty. (HE 75/2013 vp luonnos, 9.)

Lakimuutos lisää Suomen metsäkeskuksen tarvitsemia resursseja. Ennakkotieto erityisen tärkeistä elinympäristöistä tulisi maksuttomaksi, mikä lisää hieman mete-kohteiden ennakkotiedon kysyntää. Toisaalta uudistushakkuiden kypsyysrajojen valvontaa ei tehtäisi, mikä taas vapauttaa resursseja. Lakimuutoksen myötä metsänkäyttöilmoituksen jättöaika lyhenisi 14 vuorokaudesta 10 vuorokauteen, mikä osaltaan vaikeuttaa metsäkeskuksen toimia ilmoittaa esim. erityisen tärkeistä elinympäristöistä. (HE 75/2013 vp luonnos, 9; Kostamo ym. 2012, 10.)

Lakimuutoksen myötä metsäkeskusten pitää kyetä käsitellä metsänkäyttöilmoitus puolet lyhyemmässä ajassa kuin nykyisin. Tämä tuo haasteita mm. metsälain valvonnan osalta, paljon riippuukin siitä pystytäänkö uuteen tilanteeseen vastaamaan esim. lisähenkilöstöllä. Jos työmäärät lisääntyvä ja työt tulevat hektisemmiksi nykyisellä

kapasiteetilla, on selvää että sillä voi olla vaikutuksia esim. luonnon monimuotoisuuteen tai uudistamistöiden hoitamiseen aikataulussa valvonnan ja tarkastusten heikentyessä.

6.4. Yritysvaikutukset

Lakimuutoksella katsotaan olevan välitön positiivinen taloudellinen vaikutus puunhankintayrityksille sekä koneurakoitsijoille. Metsänomistajien aktivoituminen, metsänkäyttöilmoituksen jättöajan lyheneminen ja uudistushakkuiden järeys- ja ikärajoitteiden poisto helpottavat käytännön toimia. Rajoitteiden poisto lisää mahdollisuuksia käsitellä ja yhdistää suurempia metsäkuvioita, jolloin metsätalouden tehokkuus paranee ja myös koneiden siirrot vähenevät. Metsänkäyttöilmoituksen jättöajan lyheneminen tekee toiminnasta joustavampaa ja helpottaa suunnittelua. Metsänkäsittelymenetelmien lisääntyminen tarjoaa uusille metsäpalveluyrittäjille markkinoita monipuolistuneen metsäsuunnittelun ja vaihtoehtoisten metsänkäsittelymenetelmien myötä. (HE 75/2013 vp luonnos, 8 – 9.)

Lakimuutos kiistatta helpottaa puunhankinnan käytännön töitä yllä todetulla tavalla. Uuden metsälain myötä tarvitsee puunhankintayrityksissä kuitenkin miettiä koneurakoitsijoiden taksat sekä maksettava kantoraha puutavaralajeittain uusiksi, esim. jatkuvan kasvatuksen kohteissa. Lisääntyneet metsänkäsittelymenetelmät vaativat ostajilta, neuvojilta sekä koneurakoitsijoilta uudenlaista osaamista, mikä vaatii lisää koulutusta. Yhdessä muuttuneen metsänhoitoyhdistyslain kanssa, sallivammat metsänkäsittelyn mahdollisuudet tuovat tarvetta myös uusille metsäpalveluyrityksille.

7 HAASTATTELUT

Haastattelujen tavoitteena oli selvittää kuinka eri metsäalan tahot kokevat metsälain muutoksen ja sen vaikutukset. Kutakin metsäalan tahoja edusti yksi henkilö. Haastateltavat tahot olivat Metsäkeskus, Metsänhoitoyhdistys, MTK, Suomen luonnonsuojeluliitto, teollisuus, ja metsänomistaja. Metsäkeskusta edusti johtava esittelijä Heikki Helin, metsänhoitoyhdistystä metsänhoitoyhdistys Päijät-Hämeen toiminnanjohtaja Jari Yli-Talonen, MTK:ta metsäasiantuntija Lea Jylhä, Suomen luonnonsuojeluliittoa suojeluasiantuntija Risto Mustonen, teollisuutta Harvestian hankintaesimies Juha Kortelainen ja metsänomistajia Tampereen seudun metsänomistajat ry:n puheenjohtaja Antti Haapamäki.

Haastattelu suoritettiin puhelimitse ja osallistujilta pyydettiin vastaamaan seuraaviin kohtiin:

1. Metsälain muutos yleisellä tasolla
2. Arvio metsälain muutoksen vaikutuksista omaan organisaatioon
3. Monipuolistuneet metsänkäsittelymenetelmät:
  - aikaistuuko uudistushakkuut?
  - Jatkuvan kasvatuksen yleistyminen?
  - Vaikutus puuntuotantoon?
4. Luonnon monimuotoisuus
5. Talousvaikutukset
6. Metsälakiuudistuksen parhaat puolet ja suurimmat puutteet
7. Muuta lakiuudistuksesta

7.1. Vastaukset ja analysointi

Haastatteluun vastanneet edustavat eri metsäalan tahoja ja uuteen lakiin tutustumisen taso vaihteli odotetusti jonkin verran. Vastauksista heijastuu myös selvästi vastaajan edustama taho mm. siinä mitkä asiat lakiuudistuksessa koettiin puutteellisiksi

7.1.1 Metsälain muutos yleisellä tasolla

Pääsääntöisesti lakiuudistusta pidettiin positiivisena asiana. Viidessä kuudesta vastauksesta todetaan lakimuutoksen olevan hyvä asia, vain yhdessä vastauksessa lueteltiin pelkästään heikkouksia. Kuitenkin yhtä vastausta lukuun ottamatta mainittiin myös jostakin puutteesta liittyen uuteen lakiin. Yhteisenä asiana vastauksista nousi myös toteamus, että vasta käytäntö näyttää kuinka onnistunut lakiuudistus todellisuudessa on.

”Vieläkin rajumpaa vapautumista olisin itse esittänyt mm. tuon energiapuun osalta”.
(Mhy)

”Yksi tavoite oli parantaa monimuotoisuuden tilaa laajoilla pinta-aloilla ja niin siihen nähden tähän tavoitteeseen ei päästy ja siihen voi kyllä sanoa että se on pettymys.”
(SLL)

7.1.2 Arvio metsälain muutoksen vaikutuksista omaan organisaatioon

Kysyttäessä uuden metsälain vaikutuksista omaan tahoon, nousee koulutustarve suurimmaksi tekijäksi. Uuden lain myötä kouluttamista tarvitaan laajasti toimihenkilöistä aina metsänomistajiin asti. Eri-ikäisrakenteisen metsän kasvatustietojen hyväksyminen ja omaksuminen vanhojen rinnalle voi vastausten perusteella olla vaikeaa pitkään alalla olleille. Puolesta vastauksista esiin nousee eri-ikäisrakenteisen metsän kasvatuksen käytännön haasteet ja esim. mahdolliset riitatilanteet, jos ajatus metsästä hakkuun jälkeen ei kohtaa eri osapuolilla.

”Meidän väellä on aikamoinenkin haaste omaksua tämän eri-ikäisrakenteisen metsän kasvatustapoja sekä tiedollisesti että asenteellisesti. Olen tässä huomannut että se ottaa monelle aika kovalle”. (Metsäkeskus)

”Ehkä suurin kuitenkin muutos näissä on se asennemuutoksen tekeminen. Kun on tietyllä tapaa koulutettu metsäammattilaisia vuosikymmenten ajan, niin että muutosta ei henkisesti vastusteta vaan oikeasti kerrotaan ne vaihtoehdot avoimesti metsänomistajille sillä tiedolla ja koulutuksella mitä on saatavissa”. (Mhy)

7.1.3 Monipuolistuneet metsänkäsittelymenetelmät:

- aikaistuuiko uudistushakkuut?
- Jatkuvan kasvatuksen yleistyminen?
- Vaikutus puuntuotantoon?

Kaikki vastaajat arvioivat, ettei lakimuutos merkittävästi aikaista uudistushakkuiden ajankohtaa. Nähdään, että päätehakkuun ajankohta johdetaan taloudellisin perustein tai uudistushakkuu aikaistuu metsätuholaisen takia. Jatkuvan kasvatuksen yleistyminen nähdään varmana asiana, mutta sen volyymi nähdään tulevaisuudessa tarkemmin. Vastauksia perustellaan tutkimuksin, joissa halukkuutta jatkuvaan kasvatukseen ilmenee, mutta siirtymäkauden koetaan vievän jonkin aikaa. Kukaan vastaajista ei näe lakiuudistuksen vaikuttavan puuntuotantoon ainakaan vielä pitkään aikaan.

”Kyl mä uskon, ainakin nyt se on mahdollista lain mukaan, tietyt edellytykset siihen annetaan selvemmin kuin ennen. Kyl mä luulen, koska sille on kysyntää ja sitä jossain määrin osataan ohjeistaa ja tehdä, joillakin on siihen aikaisemmin kokemusta ja on myös toimijoita alalla, jotka on nimenomaan panostanut tähän. Niin kyl mä luulen, et se tulee yleistymään”. (SLL)

”Meillä valmistu juuri gradu tästä, että meidän metsänomistajista kolmasosa aikoo käyttää varmasti jatkuvan kasvatuksen menetelmiä metsissään, kaksi kolmasosaa todennäköisesti ja yksi kolmasosa ei aio käyttää ollenkaan.” (Mhy)

7.1.4 Luonnon monimuotoisuus

Kolme kuudesta vastaajasta näkee lakiesityksellä olevat kokonaisuudessaan positiivisia vaikutuksia luonnon monimuotoisuudelle ja kaksi kuudesta ei näe sen ainakaan nykyisestä huononevan. Erityisesti monimuotoisuutta parantavana asiana nähdään jatkuvan kasvatuksen salliminen sekä uudet lailla suojattavat luontokohteet. Suomen luonnonsuojeluliiton näkemys lain vaikutuksista on linjassa kantaan, mikä sillä on ollut koko lain valmistelun aikana. Tavoitetta edistää luonnon monimuotoisuutta ei nähdä saavutetuksi, mutta myönnetään laissa myös joitain sitä edistäviä uudistuksia olevan.

”No sillähän puolella samat lait ja säännökset edelleen toimii. En mä ymmärrä, että laki sen puolesta ainakaan huonompaan menossa, eihän näitä olla siinä mielessä heikentämässä” (Mhy)

”Suurin ongelma tulee, mistä on ollut paljon puhettakin, se että puhutaan näistä metekohteista ja erityisen tärkeistä elinympäristöistä. Niin ne on lähtökohtaisesti siis aina kategorisesti pienialaisia tai sitten taloudellisesti vähämerkityksellisiä. Eli se ei rajaa niitä niitten tällaisten monimuotoisuus ominaisuuksien perusteella vaan sen mukaan että ne on aina pienialaisia.” (SLL)

7.1.5 Talousvaikutukset

Metsänomistajatasolla lakiuudistuksella nähdään olevan positiivinen vaikutus. Jatkuvan kasvatuksen mahdollistumisen vaikutus nähdään kahdella eri tapaa. Toisaalta nyt saadaan edes jotain taloudellista hyötyä, jos aikaisemmin ei ole metsätaloutta harjoitettu. Mutta jos siirrytään tasaikäisrakenteisen metsän kasvatuksesta erikikäisrakenteiseen, niin puukauppatulot pienenevät. Kokonaisuudessaan lakiuudistuksella ei koeta olevan suurta vaikutusta talouteen. Vastauksissa arvioidaan ja toivotaan uudistuksen lisäävän raaka-puun tarjontaa markkinoille ja vilkastuttavan puukauppaa.

”Arvioisin, että yleisesti tällöinen metsätaloudellinen aktiivisuus lisääntyisi. Eli osa metsänomistajista, jotka eivät nyt esimerkiksi nykyisillä uudistusmenetelmillä myy puuta, niin vois nyt sitten myydä sillä eri-ikäisrakenteisen metsän käsittelyllä ja sitä kautta niin kun tämä lisäisi jonkun verran raakapuun tarjontaa markkinoille.” (Metsäkeskus)

”Toivottavasti se vaikuttaisi positiivisesti, koska tota niin metsäteollisuus on globaalia teollisuutta. Kaikkien metsänomistajien etu olis, että puukauppa kävis paremmin.” (Metsänomistaja)

7.1.6 Metsälakiuudistuksen parhaat puolet ja suurimmat puutteet

Metsälain parhaaksi uudistukseksi nähdään metsänkäsittelyn monipuolistuminen. Heikkouksina vastauksissa nousee riittävä tutkimustulosten puute liittyen jatkuvaan kasvatukseen

”Heikkous on se, että moneenkin sitten kun pitäis antaa asiantuntijaohjausta ja vaihtoehtojen vaikutuksia metsänomistajille, niin ei ole vielä riittävästi tutkimustulosta, että voi varmasti sanoa näin, vaan on ehkä oletuksia jonkun aikaa.” (Mhy)

”Se lisää metsänomistajien ja toimijoiden toimintavapautta metsänkäsittelyssä, ehkä se päällimmäisenä tässä nousee isohkonakin asiana tässä paketissa esille” (Metsäkeskus)

7.1.7 Muuta lakiuudistuksesta

Yhtä vaille kaikki kokivat sanoneensa sanottavansa kysyttäessä viimeistä kokoavaa kysymystä. Metsäkeskuksen vastaus kysymykseen tuntuu kuvaavan haastattelujen perusteella yleistä mielipidettä lakiuudistuksesta.

”Tässä ajassa kun ympäristö muuttuu muutenkin, niin oli tavallaan tarve tai tilaus muuttaa metsälakiakin. Näissä olosuhteissa, kun metät on puuta väärällä ja pitäisi tietysti saada sitä tonne teollisuuden rattaisiin. Tällaisella liberaalimmalla metsien käsittelyllä sitä voidaan edistää, kun nyt ei kuitenkaan välittömästi vähään aikaan tule puupulaa.” (Metsäkeskus)

8 POHDINTA

Metsälain uudistaminen aloitettiin syksyllä 2010 ja kolme ja puoli vuotta myöhemmin se astuu voimaan vuoden 2014 alusta. Lain valmisteluun osallistui monet eri tahot, sen tueksi teetettiin useita tutkimuksia ja uuden lain suuntaviivoista on esitetty mielipiteitä puolesta sekä vastaan, joiden pohjalta lopullinen laki on muodostunut. Metsälain tavoitteet pysyvät periaatteiltaan samana, mutta sisältöön on tehty historiallisestikin merkittäviä muutoksia. Lakiuudistuksen selkeä teema on liberalisoitumisen etenkin metsien käsittelyssä. Uusi metsälaki osaltaan mahdollistaa tehokkaamman metsätalouden harjoittamisen. Nyt kun metsäteollisuus ja koko metsäala kokee taantumaa, on erityisesti kysyntää tällaiselle laille, se myös huomioi samalla metsänomistajien moninaistuneet tavoitteet.

Metsälaki on monitahoinen laki, mutta erityisesti se säätelee ja ohjaa harvennuksia ja uudistamista. Juuri näihin kohdistuu uudistuneen metsälain merkittävimmät rajoitteiden poistot. Historiallisestikin merkittävä asia on eri-ikäisrakenteisen metsän kasvatuksen verrattavuus normaaleihin kasvatushakkuihin. Tasa-ikäisrakenteisen metsän kasvatuksesta tuli valtamenetelmä 1900-luvun puolivälissä ja eri-ikäisrakenteisen metsän kasvattaminen laitettiin pannaan. Metsänomistajien monipuolistuneet tavoitteet metsiensä hoidossa sekä kasvanut tietoisuus metsänhoidollisesta harsinnasta eli jatkuvasta kasvatuksesta, tuovat eri-ikäisrakenteisen metsän kasvatuksen jälleen uuden lain myötä sallituksi.

Metsälailla suojellaan yhä erityisen tärkeitä elinympäristöjä. Uuden metsälain vaikutuksista metsäluontoon on käyty paljon keskustelua, etenkin luonnonsuojelujärjestöt eivät ole tyytyväisiä kaikkiin uudistuksiin. Metsälailla ei ole mielekasta suojella kaikkia luontotyypppejä, mutta sen merkitys on kiistatta suuri, koska suomen maa-alasta kolme neljäsosaa on metsää ja talouskäytössä siitä on merkittävä osa.. Uusi metsälaki parantaa metsänomistajan omaisuudensuojaa ja enempi luonnonsuojeleminen, mitä metsälaki vaatii, on metsänomistajan päätettävissä ja toteutettavissa muilla keinoin. Nykyisellä lailla välttytään paremmin kritiikiltä, jota esim. jotkin suojeluohjelmat ovat saaneet, että luonnonsuojelua sanellaan liiaksi ylhäältä päin.

Metsälain muutoksen vaikutukset ovat hyvin moninaiset, eikä kaikkia vaikutuksia varmasti etukäteen nähdä. Metsäalan eri toimijoille lakimuutos tuo merkittävän tarpeen kouluttaa ja kouluttautua erityisesti uusien metsänkasvatusmenetelmien takia. Haastatteluissakin esille nousi epäily, ettei itse uuden asian opettelu varmasti ole ongelma esim. neuvonnassa, vaan ongelmiksi nähtiin paremminkin uusien menetelmien asenteellinen hyväksyminen ja laaja-alaisen tutkimuksen puute. Vuosi 2014 tulee olemaan metsäalalla mielenkiintoinen sekä uudistuvan metsälain että myös muiden lakiuudistusten myötä.

Tässä tutkielmassa haastattelemani otos on niin pieni, että saamiani tuloksia ei voida yleistää laajemmin. Myöskin tulee huomioda, että metsälain tarkastelu rajoittuu koskemaan lähinnä puunkorjuuta, metsän uudistamista ja metsäluonnon monimuotoisuuden turvaamista, eikä metsälakia käsitellä kokonaan. Mahdollinen jatkotutkimusaihe voisi olla, että kuinka arvioidut metsälain muutoksen vaikutukset ovat toteutuneet käytännössä.

LÄHTEET

Hakala, H. & Välimäki, J. 2003. Ympäristön tila ja suojele Suomessa. Helsinki, Gaudeamus.

Hallituksen esitys Eduskunnalle laiksi luonnonsuojelulain muuttamisesta.
<http://www.ym.fi/download/noname/%7BCED07EC5-287B-4B4F-860E-F728409410A2%7D/91479> Luettu 9.10.2013.

HE 75/2013 vp. Hallituksen esitys eduskunnalle laeksi metsälain ja rikoslain 48 a luvun 3 §:n muuttamisesta.
[http://www.eduskunta.fi/triphome/bin/thw/?\\${APPL}=akirjat&\\${BASE}=akirjat&\\${THWIDS}=0.58/1384414378_208292&\\${TRIPPIFE}=PDF.pdf](http://www.eduskunta.fi/triphome/bin/thw/?${APPL}=akirjat&${BASE}=akirjat&${THWIDS}=0.58/1384414378_208292&${TRIPPIFE}=PDF.pdf) Luettu 14.11.2013.

HE 75/2013 vp luonnos. Hallituksen esitys eduskunnalle laeksi metsälain ja rikoslain 48 a luvun 3 §:n muuttamisesta.
http://www.mmm.fi/attachments/mmm/lausuntopyynnot/6EH4q2JkE/Hallituksen_esitys_metsalain_ja_rikoslain_muuttamisesta_luonnos.pdf Luettu 11.11.2013.

Heinonen, P. & Soininen, T. 2008. Monimuotoinen metsäluonto. Teoksessa Rantala, S. (toim.) Tapion taskukirja. 25. uudistettu painos. Helsinki, Metsäkustannus Oy.

Hynynen, J. 2008. Metsän kasvattaminen. Teoksessa Rantala, S. (toim.) Tapion taskukirja. 25. uudistettu painos. Helsinki, Metsäkustannus Oy.

Kiviniemi, M. 2004, Metsäoikeus. Hämeenlinna, Metsälehti Kustannus Oy.

Kostamo, J., Punttila, P., Koistinen, A. & Valkonen, S. (toim.) 2012. Metsälain muutosehdotuksen vaikutusten arviointi.
http://www.mmm.fi/attachments/metsat/newfolder/6D3KPUBAC/121220_metsalaki_vai_kutusten_arviointi.pdf. Luettu 9.10.2013.

Kumela, H. & Hänninen, H. 2001. Metsänomistajien näkemykset metsänkäsittelymenetelmien monipuolistamisesta.

<http://www.metla.fi/julkaisut/workingpapers/2011/mwp203.pdf> Luettu 28.11.2013.

Lappalainen, I. (toim.) 1999. Suomen luonnon monimuotoisuus. Helsinki, Edita.

Metsälaki 12.12.1996/1096

<http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1996/19961093> Luettu 15.10.2013.

Metsälehti 2013. Mhy-laki valmistumassa. Verkkojulkaisu 11.4.2013.

<http://www.metsalehti.fi/Metsalehti/Metsauutiset/2013/4/Mhy-laki-valmistumassa/>

Luettu 9.10.2013.

Mmm:n tiedote 1, 2013. Metsänhoitomaksu poistuu – metsäpalvelut tasapuoliseen kilpailuun

http://www.mmm.fi/fi/index/etusivu/tiedotteet/130919_metsanhoitomaksu_poistuu.html

Luettu 9.10.2013.

Mmm:n tiedote 2, 2013. Metsätuholaki lähti eduskunnalle

http://www.mmm.fi/fi/index/etusivu/tiedotteet/130916_metsatuholaki.html Luettu

14.11.2013.

Mäkelä, M. 2013. Metsälainsäädännön kokonaisuudistus; metsälain uudistaminen ja metsätuholaki.

<http://www.metsakeskus.fi/documents/10156/1048873/Uusittavana+olevat+mets%C3%A4talouden+lait,%20Matti+M%C3%A4kel%C3%A4.pdf/942ff0c5-9de1-4265-ab29-6ef808c39f02> Luettu 14.11.2013.

Niemelä, J., Furman, E., Halkka, A., Hallanaro, E.-L. & Sorvari, S. (toim.) 2011.

Ihminen ja ympäristö. Helsinki, Gaudeamus.

Salakari, M. 2008. Laatuseloste, työlaajien määritelmiä, Metla.

<http://www.metla.fi/metinfo/tilasto/laatu/mhmpptermi.htm> Luettu 3.10.2013.

Työryhmämuistio mmm 2012:7. Metsänkäsittelymenetelmien monipuolistaminen - jatkotyöryhmän muistio. Helsinki, 2012.

Valkonen, S. 2008. Metsän uudistaminen. Teoksessa Rantala, S. (toim.) Tapion taskukirja 25. uudistettu painos. Helsinki, Metsäkustannus Oy.

Valtioneuvoston asetus metsien kestävästä hoidosta ja käytöstä. Luonnos 11.10.2013.
http://www.mmm.fi/attachments/metsat/lausuntopyynnot/6KMPfxEdQ/VNn_asetusluonnos_metsien_kestavasta_hoidosta_ja_kaytosta_11102013.pdf Luettu 19.11.2013.

LIITTEET

Liite 1. Jatkotyöryhmän jäsenistö

metsäasiantuntija Sini Eräjää, Suomen luonnonsuojeluliitto
metsäneuvos Marja Hilska-Aaltonen, maa- ja metsätalousministeriö
tutkimusjohtaja Paula Horne, Pellervon taloustutkimus PTT
metsäasiantuntija Lea Jylhä, Maa- ja metsätaloustuottajien Keskusliitto MTK r.y.
maankäyttö- ja ympäristöpäällikkö Lauri Karvonen, Metsähallitus
julkisten hallintotehtävien päällikkö Sauli Härkönen, Suomen riistakeskus
vanhempi hallitussihteeri Maija Kaukonen, maa- ja metsätalousministeriö
puutuotannon asiantuntija Arto Koistinen, Metsätalouden kehittämiskeskus Tapio
viranomaispäällikkö Ilkka Koivisto, Suomen metsäkeskus
metsäneuvos Marja Kokkonen, maa- ja metsätalousministeriö
professori Kari Mielikäinen, Metsäntutkimuslaitos
puheenjohtaja Rauno Numminen, Suomen Metsätilanomistajien liitto r.y.
puheenjohtaja Håkan Nystrand, METO-Metsäalan Asiantuntijat ry
hallitusneuvos Elise Pekkala, työ- ja elinkeinoministeriö
toiminnanjohtaja Juha Rautakoski, Metsänhoitoyhdistys Kalajokilaakso
pääsihteeri Liisa Rohweder, WWF Suomi
maankäyttö- ja kiinteistöjohtaja
Jorma Saarimaa, UPM-Kymmene Oyj
metsä- ja ympäristöjohtaja Tomi Salo, Metsäteollisuus ry
vanhempi tutkija Sauli Valkonen, Metsäntutkimuslaitos
hallitusneuvos
Satu Sundberg, ympäristöministeriö